

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Jaukių šv. Kalėdų! Laimingų Naujųjų metų!

**L. GERVINSKIENĖ: svarus indėlis
į kurčiųjų švietimo aruodą**

ŠIAME NUMERYJE

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Naujų metų tikslai

LIETUVOS KURČIŲJŲ
DRAUGIJA

5–7 K. Vaišnora: 2022-ieji –
iššūkių, reformų ir
pasiekimų metai

MŪSŲ ŽMONĖS

8–10 L. Gervinskienė: svarus
indėlis į kurčiųjų švietimo
aruodą

UGDYMAS

10 Netradicinės pamokos
Panevėžio STEAM centre

KURČNEREGIAI

11–12 S. Tarczay: kurčnerėgiai nori
gyventi, mokytis, džiaugtis

MES IR VISUOMENĖ

12 Dėmesys neįgaliesiems

SENIORAI

13 Panevėžio senjorai:
prasmingas laikas kartu

KURČIŲJŲ ISTORIJA

14–15 Ilgai laukti pokyčiai (2 dalis)

KURČIŲJŲ KULTŪRA

16 Kurčiųjų poezija sugulė
į leidinį

TĖVŲ ŽVILGSNIS

17 Bendradarbiavimas padeda
siekti tikslų

ŠVENTĖS

17–18 Kalėdų belaukiant

PASAULIO KURTIEJI

19–20 Iš dykumų ir oazių krašto
sugrįžus

Viršelyje – Vaidos Lukošūtės nuotr.

Trumpai APIE MUS

Lietuvos kurčiųjų draugijos 32 suvažiavimas
vyks 2023 m. balandžio 29–30 dienomis.

Kviečiami asmenys kandidatuoti į prezidento pareigas,
Respublikinės valdybos, Revizijos komisijos narius.

Kaip kandidatuoti, sužinokite pasinaudoję QR kodu

Kandidatuoti į LKD prezidentus ir Respublikinę valdybą gali visi LKD nariai, nebūtinai iš LKD suvažiavimo delegatų. Į Revizijos komisiją gali kandidatuoti ne tik LKD nariai ir nebūtinai LKD suvažiavimo delegatai. Žinotina: LKD prezidentas – vienas asmenis valdymo organas; LKD Respublikinę valdybą sudaro 9 nariai (LKD prezidentas ir 8 nariai); LKD Revizijos komisiją sudaro 5 nariai.

Vilniaus kolegijoje vyko konferencija.

Konferencija skirta paminėti 20 metų sukaktį,
kai Lietuvoje rengiami gestų kalbos vertėjai.

Lapkričio 25 d. tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Gestų kalbos vertėjų rengimas: iššūkiai ir perspektyvos“ aptarta, kokie pokyčiai vertimo ir ugdymo srityje įvyko per 20 metų Lietuvoje ir pasaulyje ir kokios gestų kalbos vertėjų rengimo perspektyvos.

Kurčiųjų draugija norėjo parengti kurčiųjų diktorių.

Šiam tikslui jie su partneriais iš Ispanijos,

Jungtinės Karalystės ir Kroatijos vykdė projektą.

Kurčiuosius diktorius pavyko sėkmingai parengti.

Neseniai projekto partnerių susitikimas vyko Lietuvoje.

Lapkričio 30 – gruodžio 1 dienomis LKD vyko penktasis, ir jau paskutinis, projekto DEAFMEDIA (ERASMUS+ projektas) partnerių koordinatorių tarptautinis susitikimas. Į Lietuvą atvyko svečių iš Ispanijos kurčiųjų konfederacijos, „Red Bee Media Limited“ kurčiųjų televizijos (Jungtinė Karalystė) ir projekto administratoriai (APDI). Kolegės iš Kroatijos jungėsi nuotoliu. Aptarta, kaip vyks internetinėse svetainėse vaizdo įrašų rengimas, tartasi dėl ataskaitos rengimo ir informacijos sklaidos. Taip pat dalintasi idėjomis dėl galimybės tęsti projektą. Daugiau informacijos – <http://www.lkd.lt/category/deafmedia>.

Vilniaus rajono kurčiams gyventojams tvarkyti asmeninius reikalus,

gauti informaciją gestų kalba,

ieškoti darbo padeda socialinis darbuotojas.

Šiomet pagalbą gavo 14 Vilniaus rajono kurčiųjų.

Nuotraukoje – darbuotoja ir kurčias klientas.

VšĮ Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centras, kaip ir kasmet, vykdė Vilniaus r. savivaldybės finansuojamą Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems teikimo bendruomenėje projektą. Siekiant sudaryti didesnes galimybes kurčiųjų asmenų savarankiškam dalyvavimui

Akiratis

bendruomenės gyvenime ir darbo rinkoje, negaliesiems lankantis viešosiose įstaigose (palydint, pavežant), sprendžiant išskylančias problemas buvo teikiama individuali paslauga. Turintiems sunkesnę negalią, pasitelkiant technologijas bei prieinama forma, buvo užtikrintas informacijos prieinamumas, buvo mokomi savarankiškai spręsti būtyje kylančias problemas. Teikta pagalba sprendžiant įsidarbinimo ir palaikymo darbo vietoje klausimus. Projektas skirtas Vilniaus rajone gyvenantiems klausos negalią turintiems asmenims, susiduriantiems su iššūkiais kasdieniame gyvenime bei darbo rinkoje ar darbo paieškose. Paslaugos suteiktos 14 klausos negalią turinčių asmenų. 2022 m. projektui įgyvendinti skirta 12038 eurų valstybės biudžeto lėšų.

Apdovanoti daugiausiai 2022 metais pasiekę kurti sportininkai, jų treneriai.

Gruodžio 13 d. Raudondvario dvare Lietuvos kurčiųjų sporto komitetas organizavo 2022 m. geriausiųjų kurčiųjų sportininkų pagerbimo vakarą. Atminimo ženklais pagerbti visi 2022 m. gegužę Deaflimpiadoje prizines vietas pelnę sportininkai ir jų treneriai (apie juos – 2022 m. gegužės „Akiratyje“ Nr. 5 (428)), rinktinės ir jos komandų gydytojai, taip pat įteiktos padėkos kurčiųjų sportui nusipelnusiems asmenims, įstaigoms, rėmėjams. Padėkota Lietuvos Respublikos Prezidentui Gitanui Nausėdai už dėmesį kurčiųjų sportui. 30-mečio veiklos proga už kurčiųjų sporto puoselėjimą pagerbti kurčiųjų sporto klubai: Kauno „Tyla“, Panevėžio „Vėjas“, Klaipėdos „Šermukšnis“ (Vilniaus „Gestui“ apdovanojimas įteiktas anksčiau).

Kaip atpažinti smurtą prieš vaikus, moteris, vyrus?

Ką daryti ir kur kreiptis, jei patyrėte smurtą?

Kurčiųjų draugijos svetainėje yra apie tai paaiškinta.

Sužinokite daugiau pasinaudoję QR kodu

Vertėjams tenka versti apie automobilių remontą. Tuomet vertėjui svarbu išmanyti automobilio sandarą. Taip pat žinoti, kaip gestais vadinti automobilio dalis. Kad vertėjai praplėstų žinias, jiems surengti mokymai.

Kurtiesiems gestų kalba paaiškinta, kokie teismai veikia Lietuvoje. Paaiškinta, kas yra prokuroras, antstolis, teisės pažeidimas.

Apie tai pasakoja advokatė Marija Židonienė.

Verčia gestų kalbos vertėja (nuotrauka).

Daugiau informacijos sužinokite pasinaudoję QR kodu

Kaip pritaikyti informaciją kurtiesiems svetainėse?

Tinkamai pateikti informaciją padeda Kurčiųjų draugija.

Dėl pagalbos kreiptis

lkdnaujienos@gmail.com.

Vilniuje surengta žiemos sporto šventė.

Šventėje dalyvavo vaikai ir suaugusieji.

Šventė dalyviams labai patiko.

Kurtieji mokyklose, darbo kolektyvuose pasakojo apie kurčiuosius.

Jie norėjo, kad ši veikla būtų įvertinta, dalyvavo konkurse „Lietuvos galia“.

Kurtieji konkurse buvo pastebėti, įvertinti, bet konkurso laimėti nepavyko.

Nuotraukoje matome konkurso šventėje dalyvavusius

Neįgaliųjų reikalų departamento direktorę Eglę Čaplikienę

ir kurčiųjų prezidentą

Kęstutį Vaišnorą.

Naujų metų tikslai

LKD psichologė Donata LUKOŠIENĖ

Per Naujų metų šventę yra laikas įvertinti praėjusius metus.

Ramiai pagalvok, ką daryti ir ko nedaryti kitais metais.

Sugalvok 2 ar 3 aiškius tikslus Naujiems metams.

Tikslas turi būti tau svarbus.

Nepasiduok, jei suklysi. Rytoj siek savo tikslo toliau.

Pasakyk kitiems apie savo tikslą, rask palaikymą.

Bandyk, nepasiduok ir tau tikrai pavyks!

Kartais sunku suprasti laiką. Atrodo, kad dienos ar savaitės slenka taip lėtai, bet, kai pažiūri atgal, būna sunku patikėti, kaip greitai pralėkė mėnuo ar net metai. Ir štai jau atėjo gražiausios metų šventės, o po jų – 2023-iejį. Taigi, dabar pats laikas sustoti ir įvertinti praėjusius metus: ką veikiau, ką pasiekiau, ko įvykdyti nepavyko, kur buvau, ką praradau, ko išmokau, kaip pasikeičiau.

Skirkite tam laiko, ramiai pagalvokite ir raskite praeitų metų plusus ir minusus. Taip galėsite augti, tobulėti, žinosite, ką daryti ir ko nedaryti kitą kartą. Kai baigsite metų įvertinimą, nepamirškite sau padėkoti, pasidžiaugti savimi ir žmonėmis, kuriuos turite.

O dabar galima pasvajoti apie ateinančius metus. Daug žmonių kelia naujametinius tikslus, bet pusė jų, vos pradėję, meta ir pasiduoda. Kad taip nebūtų, atkreipkite dėmesį į toliau paminėtus dalykus.

Tikslas turi būti konkretus ir pasiekiamas – ne „Noriu numesti svorio“, bet „Noriu numesti 5 kg per 6 mėnesius“.

Atsakykite sau „Ar tikslas svarbus man pačiam ir kodėl?“ – daug tikslų sugalvojame, nes taip daro kiti arba sako, jog reikia taip daryti. Jei nematote reikalo mesti rūkyti ar sportuoti, nekelkite sau tokio tikslo, nes jo laikytis bus labai sunku ir greitai pasiduosite.

Pasirinkite, kuo save apdovanosite siekdami tikslo ir jį pasiekę – maži paskatinimai ir dėmesys sau padės nepamesti tikslo, kurio reikia siekti ilgiau. Pavyzdžiui, jei norite sveikai maitintis, galite nuspręsti visada gamintis maistą namuose, bet 1 kartą per savaitę ar mėnesį nueiti į naują kavinę. Bus įdomu išbandyti kažką naujo, gal susitiksime su seniai matytais draugais ar pakviesite vyrą ar žmoną į pasimatymą, o gal tiesiog pailsėsite nuo gaminimo ir pasisėmėsite įkvėpimo naujiems receptams. Pasirinkote sportuoti? Užsiregistruokite į pėsčiųjų žygį ar maratoną ir turėsite tikslą ir datą, iki kurios reikia nuolat stengtis. Įvykdėte? Ieškokite kito renginio, kuris bus naujas iššūkis.

Prisiminkite, kad bus dienų, kai suklysite, nusižengsite, gal sirgsite, gal dirbsite, gal atsisiras dar kokių priežasčių neįvykdyti savo plano, bet kitą dieną jūs galite grįžti prie savo plano ir tikslo. Įprotį keisti yra labai sunku, tai kova su savimi. Niekas nesako, kad būtina tai padaryti iš pirmo karto. Suklydote? Pripažinkite tai, pasimokykite iš klaidos, jei reikia, raskite pagalbos ir tęskite darbą.

Raskite palaikymą. Kai tikslo siekiate vienas, galite tyliai ir ramiai jį mesti ir niekas apie tai nesužinos. Bet jeigu pasakysite savo šeimai ar draugams – jie seks, kaip jums sekasi, stebės rezultatą, gal net prisijungs prie jūsų. Tada jūs jausite atsakomybę prieš juos nepasiduoti ir siekti tikslo. Taip pat yra grupės žmonių, „gyvai“ arba internete, prie kurių galima prisijungti ir kartu siekti savo tikslo. Pavyzdžiui, mesti gerti ar kartu sportuoti, o gal mokytis naujo hobia.

Donata Lukošienė
Facebook: Psichologė Donata
El. p.: lkd.donata@gmail.com

Vilma Narkevičienė
Skype: LKD psichologas
El. p.: vilmanark@gmail.com

www.freeplk.com

Geriau mažiau tikslų, bet realių. Svajoti yra gerai, bet visko vienu metu padaryti neįmanoma. Jei nuo sausio 1 d. nusprendėte mesti rūkyti, sportuoti 3 kartus per savaitę, eiti į anglų kalbos būrelį 2 kartus per savaitę, susitikti su draugais 1 kartą per savaitę ir dar taupyti, gali būti, kad jau sausio 31 d. nebeliks nė vieno iš tikslų, nes būsite pervargę ir nusivylę. Nuspręskite, ko norite, ir siekite palaipsniui: daugiausiai 2–3 tikslai vienu metu, nes kuo jų mažiau, tuo daugiau energijos turite jų siekti ir laiko pasidžiaugti progresu.

Gyvenimas yra panašus į važiavimą automobiliu – jei neturiu tikslo, nežinau, kur važiuoti ir ar jau atvažiuau. Kasdien turite progą tapti geresni, tobulėti, patys valdyti savo gyvenimą kaip norite. Jei užsibrėšite tikslą, kokių norite tapti, ir užsispyrę to sieksite – jums tikrai pavyks!

Kurčiųjų draugijos narių dėmesiui!

2022 m. gruodžio 14 d. 18.00 val.
Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro salėje
(Geležinkelio g.2) vyks
LKD Panevėžio teritorinės valdybos
pakartotinis neeilinis visuotinis
narių susirinkimas.
Kviečiame dalyvauti.

Darbotvarkė

1. LKD Panevėžio teritorinės valdybos įstatų naujos redakcijos tvirtinimas.
2. Asociacijos pavadinimo keitimas - LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS PANEVŽIO SKYRIUS.
3. Lietuvos kurčiųjų draugijos suvažiavimo delegatų 2023–2028 m. rinkimai.

Registracija nuo 17.30 val.

Su nauja įstatų redakcija galite susipažinti VŠĮ Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centre (Geležinkelio g. 2)

LKD Panevėžio teritorinė valdyba

K. Vaišnora: 2022-ieji – iššūkių, reformų ir pasiekimų metai

Kalbino Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

2022-ųjų kelionė eina į pabaigą. Kokie šie metai buvo kurčiųjų bendruomenei ir Lietuvos kurčiųjų draugijai (LKD), tradiciškai paprašėme komentaro LKD prezidentą Kęstutį VAIŠNORĄ.

Ar galėtumėte 2022-uosius pavadinti LKD sėkmės metais?

Visą kadencijos laikotarpį, kiekvienus metus vadinu iššūkių metais. Dirbdami kartu, mes juos įveikiame, bet tai nėra atsitiktinė sėkmė – tai sudėtingi procesai, komandinis, sunkus darbas kiekvieną dieną. Pandemija pareikalavo didelių pastangų suvaldyti procesus, jos pasekmes jaučiame ir šiandien. Prasidėjo karas Ukrainoje, mobilizavomės teikti pagalbą Ukrainos žmonėms: rinkome paramą, koordinuodami pagalbos veiksmus, dalyvavome tarptautiniuose susitikimuose, organizavome savanorių pagalbą bėgantiems nuo karo ukrainiečiams. Karas ir Rusijos veiksmai sukėlė energetinę krizę, kuri veikia ir LKD bei mūsų organizacijas. Tačiau, nepaisydami iššūkių, toliau tęsėme savo pagrindines veiklas: atstovavome mūsų bendruomenės nariams įvairiais politiniais lygmenimis, toliau dirbame dėl lietuvių gestų kalbos (LGK) teisinio statuso įtvirtinimo. Patvirtintos lėšos aplikacijai (programai) ar jos licenzijai pirkti: LGK vertimo paslauga bus teikiama ne per „Skype“, bet tam tikslui pritaikytos programos pagalba. Bus sudaryta galimybė paslaugos gavėjui skambinti tiesiogiai pačiam ir programa automatiškai sujungs su LGK vertėju. Siekėme, kad būtų nupirkta „Kontakt“ programa, tačiau privaloma organizuoti viešuosius pirkimus ir nežinome, kuri tarptautinė įmonė laimės pirkimą. Tikimės, kad 2023 m. jau turėsime programą, nes šiuo metu ruošiami techniniai aprašai.

LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora.

Daug dirbome dėl senelių globos namų pritaikymo kurtiesiems: darbuotojai mokėsi LGK, bet nerandame rėmėjų, kurie sutiktų suteikti paramą įsigyti planšetinius kompiuterius su kameromis, užtikrintų interneto ryšį. Verslas taip pat išgyvena krizę ir, palyginti su ankstesniais metais, paramą labai sunkiai skiria. Atlaisvinome LKD pastato pirmą aukštą, siekiame išnuomoti, gauti pajamų ir taip remti mūsų organizacijas, kurių laukia sunkmetis dėl socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje akreditacijos. Nuomininkų dar nerandame, nors anksčiau tokios patalpos senamiestyje buvo labai paklausios. Darbuotojai įpratę dirbti nuotoliniu būdu, įstaigos taupo lėšas. Todėl vienais atvejais susiduriame su iššūkiais, kitais – sparčiai judame pirmyn. Svarbiausia, kad organizacija išlieka stabili, veiklos tęsiamos, gebame iššūkius įveikti.

Gerbiami skaitytojai, kviečiame prenumeruoti „Akiratis“ 2023 metams!

Akiratis
(indeksas 0002)

prenumeratos
kaina:

1 mėn. – 2 Eur;

6 mėn. – 12 Eur;

10 mėn. – 20 Eur.

Norite visą svarbią informaciją, naujienas apie kurčiųjų bendruomenės gyvenimą ir įdomius žmones rasti vienoje vietoje? Tuomet „Akiratis“ kaip tik skirtas Jums. Užprenumeruokite leidinį sau ar savo brangiems žmonėms ir jis Jus džiugins visus ateinančius metus!

Užprenumeruoti laikraštį galima ne tik „Lietuvos pašto“ ar „PayPost“ skyriuose, bet ir internetu (www.prenumeruok.lt) bei telefonu (8 700) 55 400. Taip pat – Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Klaipėdos, Šiaulių kurčiųjų reabilitacijos centruose.

Leidiny bus leidžiamas kas mėnesį, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėnesius.

Pastaba. Prenumeruojant Lietuvos pašte leidinys gali kainuoti 1 centu mažiau.

Prašytume plačiau papasakoti apie šiųmečius LKD projektus.

LKD įgyvendino veiklos rėmimo 2022 metams projektą. Tai – kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų teisių atstovavimas, teisinė pagalba (individualios konsultacijos, paskaitos, vaizdo įrašai), visuomenės švietimas apie kurčiuosius, kurčiųjų teisių gynimas per viešinimą (rengiami, subtitruojami informaciniai vaizdo įrašai lietuvių gestų kalba), vaizdo įrašų ciklas „Pažintis su gestų kalba“, metodinė pagalba LKD asocijuotoms narėms, vadovams ir darbuotojams, organizacijų stiprinimo mokymai, tarptautinis bendradarbiavimas, laikraščio „Akiratis“ leidyba ir viešinimas. Šiemet daug dėmesio skyrėme kurčiųjų organizacijų darbuotojų apmokymui smurto tema: praeitų metų temą – smurtas prieš kurčias moteris ir mergaites – tęsėme ir praplėtėme smurto prieš vaikus ir vyrus tema. Vykdėme mokymus internetinių svetainių pritaikymo, kurčiųjų įdarbinimo atviroje darbo rinkoje klausimais, konsultavome.

Vykdydami nevyriausybinį organizacijų stiprinimo projektą, organizavome asocijuotų narių mokymus, siekėme stiprinti žinias apie organizacijos valdymą, veiklą viešinimą, finansus, narių pritraukimą. Mokymus vedė patyrę lektoriai: D. Beginskas ir L. Viganas. Šių lektorių mokymuose kartu su viceprezidentu Mykolu Balaišiu dalyvavau, kai tokie mokymai buvo organizuojami Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacijai. Po mokymų pavyko sustiprinti LKJA veiklas, tad norėjome, kad žinios bei patirtis būtų perduota ir LKD sistemai, belieka su laukti proveržio.

Visuomenės švietimo paskaita Vyriausybėje.

Seminaras kurčiųjų vadovams apie smurtą artimoje aplinkoje.

Pasitarimas BPC.

K. Vaišnora: 2022-ieji – iššūkių, reformų

➔ Didžiuosiuose Lietuvos miestuose (apėriant visų apskričių kurčiuosius gyventojus) vyko naudojimosi 112 programėle mokymai, parengti ir suderinti nauji VŠĮ kurčiųjų reabilitacijos centrų ir teritorinių valdybų įstatai bei organizacijų pavadinimai (dirbo darbo grupė; konsultavo teisininkė Marija Židonienė). Nuo šiol kurčiųjų reabilitacijos centrų nauji pavadinimai – VŠĮ (miesto pavadinimas) kurčiųjų centras, o teritorinių valdybų – LKD (miesto pavadinimas) skyrius. Šiuos pakeitimus dar turės patvirtinti teritorinių organizacijų visuotiniai narių susirinkimai, LKD valdyba jau patvirtino. Pradėjome pasirengimą teikti pagalbą kurčneregams (daugiau apie kurčneregystę – straipsnyje „S. Tarczay: kurčneregiai...“, 11–12 psl.); metų pabaigoje bus paskelbtos ir oficialios rekomendacijos šia tema.

Finišavo „Erasmus+“ projektas „Deafmedia“. Atrinkti kurčiųjų bendruomenės nariai, kurie mokėsi, kaip versti ir teikti informaciją lietuvių gestų kalba televizijoje, tiesioginiame eteri, o šiemet sėmėsi žinių Londone, „Red Bee“ televizijoje. Tapome kito tarptautinio projekto partneriais, bet informacija apie jį – jau kitamet.

Kultūros tarybos projektai: „Muzikos kūrimo dirbtuvės kurtiesiems: himno kūrimas ir pristatymas“ bei „Lietuvių gestų kalbos literatūros kūrinių leidinio parengimas ir leidyba“ (išleistas pirmasis LKD istorijoje gestų kalbos poetų leidinys). Toliau teikiame atvejo vadybos ir psichologo paslaugas lietuvių gestų kalba. Taip pat iš SADM gavome 19 800 eurų lėšų (subsidią) šildymo ir elektros energijos komunalinėms išlaidoms padengti.

Tačiau LKD ir kurčiųjų bendruomenė gyvena ne tik projektų ritmu. Gausu naujovių. Prašytume plačiau apie jas.

Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje paslaugų akreditavimas yra vienas iš didžiausių iššūkių, su kuriuo tenka šiuo metu susidurti kurčiųjų (ir visų žmonių su negalia) organizacijoms. Šiuo klausimu valdžios institucijos nepadarė savo darbo iki galo. Akreditacijos modelis numato, kad išlaidos paslaugoms planuojamos iš 2 šaltinių: valstybės ir savivaldybės biudžeto lėšų. Savivaldybėms patvirtintas bent minimalus paslaugų įkainis. Tačiau dar ir šandien nėra aišku, kiek vieno kliento (asmens) paslaugai bus skiriama lėšų iš valstybės biudžeto, dėl to organizacijos negali tinkamai planuoti savo lėšų, pritraukti specialistų, nes nežino, kokiais pinigais disponuos. Valsybės patvirtintame 2023 m. biudžete suma šioms paslaugoms įrašyta tokia pati, kaip pernai, nei padidėjo, nei sumažėjo. Buvo Seimo narių, kurie siūlė didinti šią biudžeto eilutę, bet balsų dauguma pasiūlymas atmestas. Lietuvos negalios organizacijų forumas, kurio narė yra ir LKD, oficialiai kreipėsi į SADM dėl finansavimo padidinimo, atsakymo bent jau iki šiol (interviu paruoštas gruodžio 15 d. – red.) negavome. Reikalaujama kokybės ir profesionalumo, su kuo sutinku, bet reikalauti, kai nėra aiškumo dėl finansų ir šandien organizacijos eina nežinios keliu, neteisinga. Šie ir dar kiti metai kurčiųjų organizacijoms bus sudėtingi ir jau dabar turime informacijos, kad yra organizacijų, kurios neteikė prašymo akreditacijai. Tuomet kas teiks paslaugas kurtiesiems – savivaldybės?

Manau, turėsime nemažai kurčiųjų teisių pažeidimų ir apleistumo atvejų.

Nauja negalios nustatymo reforma taip pat kelia daug sumaišties. Ne kartą kėliau klausimą, kaip atvejo vadybininkas gebės vertinti asmenų, turinčių skirtingas negalias, poreikius? Kokių kompetencijų turėtų būti toks atvejo vadybininkas? Čia dar vienas iššūkis, su kuriuo teks „dirbti“ kitamet. Tačiau galime pasidžiaugti, kad ruošiamame Socialinės neįgalųjų integracijos įstatyme daug dėmesio skiriama LGK, informacijos prieinamumui, atsirado aiški nuostata dėl LGK vertimo paslaugų prieinamumo.

Lietuvių gestų kalbos įstatymas. Šiuo metu vyksta politinės derybos. Mat siekiant patvirtinti įstatymą, reikia nurodyti, kokius teisės aktus reikės papildomai dėl jo keisti. Šalia visų veiklų ir darbų, tai ištis nemenkas iššūkis. Norėtume, kad 2023 m. bent jau būtų įstatymo pateikimas, tačiau negaliu pažadėti, kad taip ir bus.

Mūsų įmonės. Spalio pabaigoje UAB „Atropa“ nutraukė siuvimo veiklą, direktorė Dalia Kučinskienė pasitraukė iš užimamų pareigų. Laikinuoju vadovu paskirtas Martynas Lankutis. 2023 m. pirmajame LKD Respublikinės valdybos (RV) posėdyje bus patvirtintas nuolatinis vadovas. Noriu pabrėžti, kad pati įmonė nėra uždaryta, bet vykdo šiuo metu tik nuomos veiklą. Reikėjo priimti sudėtingus sprendimus ir noriu padėkoti LKD RV nariams, kad jie nestokojo drąsos juos priimti. Darbuotojams išeitinės kompensacijos išmokėtos, bet įmonė turi įsiskolinimų. Tikimės, kad plėsdami nuomos veiklą, situaciją ilgalaikėje perspektyvoje sugebėsime

LKD lyderiai LSMU Kauno ligoninėje.

Gestų kalba ir kurčiųjų kultūra domina žmones su kitomis negaliomis.

DEAFMEDIA projekto dalyviai.

Kauno psichologinės tarnybos darbuotojams mokymai apie kurčiuosius.

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJA

Po paskaitėlės Juozo Urbšio gimnazijoje.

ir pasiekimų metai

stabilizuoti. UAB „Elkada“ veiklą tęsia, bet rizikų ir šioje įmonėje yra, jas kartu su LKD RV stebime. Jei tęktų ir „Elkadoje“ veiklą stabdyti, didžiausias iššūkis būtų, iš ko sumokėti darbuotojams kompensacijas. Vadinas, šioje įmonėje būtų reikalingi kitokie sprendimai ir veiksmų planas.

Norėtume iš pirmų lūpų sužinoti apie LKD pagalbą Ukrainos kurčiųjų asociacijai (UKA).

Palaikome nuolatinį ryšį su UKA prezidentė Irina Chepchina. Ką tik turėjome nuotolinį pokalbį – sušalusi, nes nutrauktas šildymas, elektra tiekama tik tam tikru laiku, bet negaliu nesižavėti jos pozityvumu, energija. Ji sako: „Mes ir tai įveiksime!“ Užkrečiamas pavyzdys. 2023 m. LKD švęs 85-ąją veiklos gimtadienį ir tikimės, kad sulauksime svečių iš Ukrainos – profesionalaus kurčiųjų teatro pasirodymo. Ukrainos bendruomenės atstovai labai nori atvykti į Lietuvą, padėkoti mums visiems už finansinę paramą, savanorių ir organizacijų pagalbą kurtiems pabėgėliams, moralinį palaikymą. Be abejonės, nori bent akimirkai pabėgti ir įkvėpti gaivaus laisvės oro. Gegužės mėnesį vykusioje Europos kurčiųjų sąjungos Generalinėje asamblėjoje kartu su LKD RV nariu Vytautu Valiauga rinkome ne tik naują EUD prezidentą, Valdybos narius, bet ir vieningai su kitais balsavome, kad UKA asociacija taptų EUD asocijuotąja nare. Kai Ukraina taps ES nare, ir UKA galės tapti visaiteise EUD nare.

Dar vienas rimtas iššūkis – įtraukusis ugdymas. Kas naujo šiame fronte?

Didžiausias mitas – kurčiųjų įtraukusis ugdymas užtikrinant LGK vertimo paslaugas. Lietuvoje turime tik kiek per 110 LGK vertėjų. Jei skirtinguose Lietuvos miestuose vaikai ugdysis skirtingose mokyklose, kai LGK vertimo reikės ne tik pamokose, bet ir popamokinėse veiklose, per pertraukas, tai patenkinti vertimo poreikius bus tiesiog neįmanoma. Atlikti moksliniai tyrimai at-

skleidžia, kad ugdymas naudojantis vertimo paslaugomis nėra įtraukusis švietimas: vaikas neturi santykio su savo bendraamžiais, nes jam reikia bendrauti su kitu vaiku per suaugusį asmenį; mažesni vaikai neturi gebėjimo susitelkti ir žiūrėti tik į vieną žmogų; jei jie neišlaiko dėmesio žiūrėdami į vertėją, netenka nemažai informacijos. Realybė tokia, kad užsienio valstybėse taikoma skirtinga praktika ir nėra aiškaus atsakymo, kaip turėtų būti užtikrintas įtraukusis ugdymas. Skandinavijos šalių atliktas tyrimas atskleidė, kad vaikai, pasirinkę įtraukųjį ugdymą, yra izoliuoti, negauna kokybiško švietimo gestų kalba, nyksta kurčiųjų kultūrinis identitetas, dėl to vaikai patiria ir psichologinių iššūkių. Matyt, viskas yra įmanoma, tačiau reikia suvokti, kad tai ilgalaikis procesas, reikalaujantis didelių finansinių resursų, specialistų ir mokyklų bendruomenių pasiruošimo.

Jūsų asmeniniame gyvenime – taip pat pokyčiai. Pasidalinkite savo sėkmės istorija.

Įstojau į edukologijos doktorantūros studijas Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijoje. Mano disertacijos tema bus susijusi su kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų įtraukiuoju švietimu. Įstojau pirmuoju numeriu, turiau didelį akademinės bendruomenės palaikymą, ypač dėjaugiuosi, kad mano disertacijos vadovas yra prof. Jonas Ruškus. Bet įstoti yra tik pirmas žingsnis, dar teks parengti ir apsiginti disertaciją, tam turėsiu ketverius metus. Uždavėte asmeninį klausimą, naudodamasis proga, noriu priminti, kad kiti metai – LKD rinkiminiai metai, rinksiame LKD prezidentą, RV, Revizijos komisiją. Jau sakiau ir pasikartosiu, kad šiuose rinkimuose esu tvirtai apsisprendęs nebekandidatuoti į LKD prezidento pareigas. Neabejoju, kad bendruomenėje atsiras žmogus, kuris ims lyderystės.

Ir tradiciškai – Jūsų linkėjimai kurčiųjų bendruomenei 2023 metams.

Kiekvienam bendruomenės, LKD ko-

LKD RV nariai po paskutinio šiais metais posėdžio.

Jubiliejinėje kolegų šventėje, Valakupių RC.

Boso dieną kavos degustacija – sau ir lyderiui.

mandos, Respublikinės valdybos nariui, LKD sistemos darbuotojui ir visiems, kurie nėra LKD sistemos dalis, bet dirba ir realiais darbais prisideda prie pokyčių, noriu pasakyti – AČIŪ! Palinkėsiu visiems nebijoti svajoti, išsiskirti tikslų, kurie gal protu sunkiai suvokiami, bet tikrai gali išsipildyti, jei tas svajonės ir tikslus paleisite į laisvę. Tad – laisvės Jūsų svajonėms ir tikslams. Svarbiausia – sveikatos, artimų žmonių meilės ir palaikymo, pagarbos vienas kitam ir įvairovei. Tegul šventinis laikotarpis būna kupinas ramybės, jaukumo, meilės ir šilumos, o Naujieji metai visomis prasmėmis tegul būna geresni už senuosius.

Su kolegėmis vadovėmis: D. Kriščiūnienė, S. Beniušienė.

Gera nuotaika ir darbas su dokumentais – vienas kitam netrukdo.

L. GERVINSKIENĖ: svarus indėlis į kurčiųjų švietimo aruodą

43 metus trukęs pedagoginis kelias. 31 metai – Kauno kurčiųjų ir neigirdinčiųjų ugdymo centre, iš kurių 20 pastarųjų – kapitono kajučiųje kreipiant mokyklos laivą per audringus švietimo reformų ir kaitos vandenį į žinių ir klestėjimo uostą. Dar daugiau: Laimutė GERVINSKIENĖ vertinama ne tik kaip gerais rezultatais garsėjančios kurčiųjų ugdymo įstaigos vadovė, švietimo bendruomenę ją įvardija visos kurčiųjų švietimo sistemos vizioniere, pokyčių įgyvendintoja.

Parengė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Laimutė Gervinskienė.

Asmeninio albumo nuotr.

Darbai kalba už žmogų

L. Gervinskienė pedagoginę karjerą pradėjo 1979 m. Yra baigusi tuometį Vilniaus pedagoginį institutą, fizikos specialybę (1979 m.), Šiaulių pedagoginio instituto surdopedagogikos perkvalifikavimo studijas (1996), Kauno technologijos universiteto edukologijos magistro (švietimo vadybos) studijas (2003). Nuo 1991 m. dirba KKNUC. 2002 m. rugsėjo 24 d. tapo centro direktore.

Per savo karjerą aktyviai dalyvavo Lietuvos švietimo sistemos kaitoje. Buvo ne vienos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sudarytos darbo grupės narė. Svarstė kurčiųjų ir neigirdinčiųjų ugdymo problemas, rengė, koregavo Lietuvos švietimo sistemą reglamentuojančius dokumentus. Yra vadybos ekspertė (nuo 2006 m.), mokyklų išorės vertintoja (nuo 2010 m.). Dvi kadencijas vadovavo Lietuvos surdopedagogų asociacijai. Parengė ne vieną kvalifikacijos tobulinimo programą. Vis dėlto svarbiausias jos vadovaujamos tarpžinybinės darbo grupės atliktas darbas – sukurta Dvikalbio kurčiųjų ugdymo samprata. Su pedagogų komanda vadovė organizavo tarptautines ir respublikines konferencijas, seminarus, rengė ir skaitė pranešimus.

Direktorės vadovaujamas kolektyvas

parengė ir įgyvendino Europos socialinio fondo ir valstybės biudžeto lėšomis finansuojamą projektą „Mokinių, turinčių klausos sutrikimą, kompetencijų ugdymas, siekiant mažinti jų socialinę atskirtį“ (2011–2012 m.) bei 6 ERASMUS+ projektus. Atskiros dėmesio nusipelnė projektas „Apie paveldą mūsų kalba“, dvikalbiam kurčiųjų ugdymui skirta priemonė „Skaitau gimtąją kalbą“. Partnerio teisėmis įgyvendinta 13 tarptautinių projektų, iš kurių 2 tebevyksta iki šiol. Tarp jų – jau 16 metų trunkantis projektas „Spread the sign“ („Skleiskime gestą“).

L. Gervinskienės vadovavimo metais bendradarbiavimas ir partnerystė peržengė kurčiųjų švietimo sistemos ribas. Mokykla tapo žinoma, jos pedagogai vertinami už kompetencijas, ugdytiniai – už žinias ir įgūdžius.

Psichologinis portretas

Kolegos, pavaldiniai ir bičiuliai profesinę karjerą baigiančiai lyderei panorą padovanoti neįprastą dovaną: sukūrė psichologinį portretą. Tikimės, kad mūsų herojė atpažins jame save, o geri žodžiai sušildys širdį.

Tai – šiuolaikinė vadovė, teigė pašnekočiai, kryptinga ir nuosekli, tikslo link einanti žingsnis po žingsnio. Į šį procesą įtraukia visą kolektyvą. Intelektuali, pasižymi įvairių

sričių išmanymu bei aukšta kompetencija. Turi savo nuomonę, kurios nelaiko kišenėje. Įvaldžiusi žodį, nesibodinti darbo su dokumentais ir apskritai jokio darbo. Kai reikia, nepalaužiamai tvirta, net griežta, bet dažnai yra drąsinanti ir motyvuojanti vadovė.

Atvira naujovėms – mokykloje įdarbinta daug kurčiųjų mokytojų ir jų padėjėjų, dedami tvarūs pamatai dvikalbiam kurčiųjų ugdymui, ypatingas dėmesys skiriamas darbuotojų gestų kalbos mokymuisi, diejami pažangūs IT sprendimai. Vadovė pati nuolat mokosi ir skatina tai daryti kitus. Išorinio spaudimo našta prisiima sau, mokyklos bendruomenei kuria palankią mokymuisi ir darbui aplinką.

Dėmesinga ugdymo turiniui ir kokybei, nuoširdžiai besirūpinanti mokinių raštingumu ir geroje, bendradarbiaujanti su tėvais. Prie kokio projekto bedirbo, kurioje darbo grupėje bedalyvavo, visur paliko ženklų pėdsaką. Elegantiška, pasitempusi, bet iš dailių batelių kaipmat gali šokti į botus ir, pvz., sėkmingai suvaldyti mokyklos renovacijos procesus.

Susikūrė griežtos ir reiklios vadovės paveikslą? Pavaldiniai tikina, kad toks požiūris būtų vienpusiškas. Iš tikrųjų, jų vadovė – lygiai tiek pat meniška ir kūrybinga asmenybė. Jos vadovavimo metais išpuoselėtas kiekvie-

Su ŠMSM atstovėmis ir kolegėmis iš kurčiųjų ugdymo įstaigų.

nas mokyklos kampelis, aplinka, ji turi gerą skonį. Jautri asmenybė. Tačiau apie tai žino tik gerai vadovę pažįstantieji. Pašaliečius pirmiausiai intriguos mūsų herojės talentas pasitelkti humorą, sveiką ironiją ir apie sunkius dalykus kalbėti „lengvai“.

Apie mokinius

Atsisveikindama su savo ugdytiniais, švietimo bendruomene L. Gervinskienė sutiko pasidalyti įžvalgomis, atkreipė dėmesį į didžiausius šiandienos iššūkius, pasidžiaugė mokinių ir kolegų pasiekimais.

„Puikiai menu tą dieną, kai peržengiau šios mokyklos slenkstį ir pirmą kartą gyvenime pamačiau ir susipažinau su sutrikusios klausos vaikais. Gerai prisimenu visus savo mokinius, ypač tuos, kuriuos mokiau fizikos ir matematikos, nes tuomet ryšys buvo stipresnis. Nepaprastai didžiuojuosi mokiniiais, kurie pasiekė pasirinktos karjeros aukštumų, tapo savo srities profesionalais“, – rašė mūsų herojė.

„Nuolat mokiausi iš kolegų ir mokinių. Buvo visko: džiaugsmo, kai mokiniai supranta, ko juos mokai, yra motyvuoti, atkaklūs, siekia rezultato; apimdavo liūdesys ir nusivylimas, kai mokiniams dėl įvairių priežasčių nesisekdavo. Dirbdama direktoriaus pavaduotoja ugdymui, vėliau direktore, iki tam tikro laiko turėjau pamokų ir galėjau pati artimai dalyvauti ugdymo procese, stebėti mokinių veiklą, jų pažangą, rezultatus. Vėliau mokyklos vadovai jau nebegalėjo turėti pamokų, todėl beliko tik iš šalies stebėti procesus, patarti.

Kaip keitėsi mokiniai, jų požiūris į mokymąsi, tikslo siekimą, jų atkaklumas ir mokymosi rezultatai? Galiu pasidžiaugti mokinių drąsa, pasitikėjimu savimi, gebėjimu reikšti mintis, diskutuoti gestų kalba. Deja, mokymosi rezultatų prasme kaita – ne į gerąją pusę, nes matome, jog prastėja mokinių raštingumas. Vis ieškome priežasčių, nuolat diskutuojame apie gestų kalbos ir lietuvių kalbos reikšmę ugdymo procese, jų mokėjimo įtaką vaiko galimybėms siekti geresnio išsilavinimo. Ir prieiname vis tos pačios išvados, kas ir patiems mokiniams turbūt aišku: jei nemokėsi ar prastai mokėsi skaityti, rašyti, suprasti tekstą, turėsi daug problemų mokydamasis ne tik lietuvių kalbos, bet ir kitų mokomųjų dalykų.“

Apie švietimo sistemą ir įtraukųjį ugdymą

„Visada supratau, kaip svarbu, kad pedagogai mokėtų gestų kalbą. Na, dirbti kurčiųjų mokykloje su vaikais ir nemokėti gestų kalbos... tiesiog neįmanoma. Tačiau paradoksas – kad taip būtų, Lietuvoje pasiekti dar vis labai sunku. Priežasčių yra ne viena: tai ir sąlygų nebuvimas (dabar dvejus metus sąlygos yra, bet projektas tuoj baigsis...), ir kai kurių pedagogų priešprieša, motyvacijos stoka. Sunku būtų smerkti, nes pedagogai pervargę, kartais jiems tenka savo jėgas eikvoti ne tik ir ne tiek mokyti, kiek drausmės problemoms spręsti. Sisteminių pokyčių švietime nėra daug, dažnesni trumpalaikiai pokyčiai per projektus. Projektai baigiasi ir pamažu teigiami rezultatai tiesiog išnyksta.

Įtraukusis ugdymas ir įtrauktis iš esmės yra nuostabus dalykas,

bet ne visiems. Suprantame, kad kurtiesiems tai nelabai tinka, o neprigirdintieji jau ir dabar, kurie nori ir gali mokytis, ugdosi bendrojo lavinimo mokyklose kartu su girdinčiais. Pagrindinis klausimas įgalinant įtraukties metodą, ar mokytojas, jei atsižvelgsime į šios dienos nuostatas, įsitikinimus, gebėjimus, žinias, patirtį ir pagalbą jam, yra pajėgus garantuoti sėkmingą ugdymosi procesą įvairių poreikių mokiniams? O dar LKD noras, kad mokyklų, kuriose mokysis kurtieji, bendruomenės mokėtų gestų kalbą... Kol kas tai – utopija.

Dabartinė ŠMSM kryptis, kad įvairių poreikių mokiniams bendrojo ugdymo programos, pasiekimų patikrinimai, egzaminai būtų vienodi (tik pritaikant vertinimą), labai pablogino sutrikusios klausos mokinių pasiekimų rezultatus. Jau dabar mūsų mokiniams 10 klasės lietuvių kalbos Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) užduotis įveikti – praktiškai neįmanoma misija. Priežasčių yra taip pat ne viena: nepakankamas mokinių dėmesys lietuvių kalbos mokymuisi, sudėtinga programa ir užduotys. Ministerija žada, kad bus įtvirtinta nuostata, jog PUPP gavus mažiau kaip 4 balus, kelias į gimnaziją bus uždarytas. Vadinasi, mokiniams, jų tėvams ir mokytojams teks suremti pečius, kad mokiniai galėtų tęsti mokslus ir gauti brandos atestatą.“

Apie mokyklos bendruomenę

„Džiaugiuosi visais mūsų centro bendruomenės nariais: tėvais, pedagogais, aptarnaujančiu personalu. Per 20 vadovavimo metų nesulaukiau nė vieno skundo į išorę, visas problemas spręsdavome vietoje, išsiaiškindavome ir ėjome į priekį. Visuomet maniau, kad svarbiausias dalykas yra vertybės, ant kurių statomas gyvenimo namas, nesvarbu, ar kalbėtume apie darbą, ar apie asmeninius dalykus. Labai seniai mūsų bendruomenė susitarė, kad mūsų vertybės: pagarba, atsakomybė, bendruomeniškumas, draugiški santykiai, saugi aplinka, dora. Žinoma, tai tik žodžiai, kad jie taptų realybe, reikia nuolat ir kryptingai dirbti.

Noriu padėkoti pedagogams, kurie atiduoda save, jog mokiniams būtų saugu, gera mokykloje ir kad jie galėtų siekti mokslo rezultatų. Išskirčiau direktoriaus pavaduotoją ugdymui Rasą Jankevičienę, socialinę pedagogę Rasą Vilimienę, specialiąją pedagogę Jolantą Bartkutę, psichologę Vilną Narkevičienę. Tai komanda, į kurią visada galėjau atsiremti, kuria galėjau pasikliauti ir kuri, nepaisydama paros meto, žinojau, visuomet skubės į pagalbą, spręs mokinių problemas. Geriausių žodžių nusipelnė mokytojai ir auklėtojai: Virginija Voznikienė, pradinė klasių mokytoja, atsakinga už metodinę veiklą, Aldona Jarmulkienė – už mokinių ugdymą kitose edukacinėse aplinkose, Aušra Brejerienė – už sėkmingą mokinių technologijų taikymą mokant matematikos, Rytas Umbrasas, fizikos mokytojas, kuris, beveik nemokėdamas gestų kalbos, sugeba paprastai ir suprantamai perteikti fizikos dėsnius ir reiškinius, dailės ir technologijų mokytojas Paulius Jurjonas – atsakingas už mokinių kūrybiškumo ugdymą, auklėtojos Dalia Bakanienė ir Regina Kačinskienė. Tai žmonės, kuriems jų darbas su sutrikusios klausos vaikais yra labai svarbus ir įdomus.

Jaunieji aktoriai ir mokyklos vadovės: L. Gervinskienė ir R. Jankevičienė.

KKNUC archyvo nuotr.

L. Gervinskienė: svarus indėlis į kurčiųjų švietimo aruodą

→ Labai džiaugiuosi jauna mokytoja Gintautė Sinkevičienė, kurios iniciatyvos, energija žavi, kuri įtraukia savo mažuosius mokinukus į veiklas, kurias sunkiai įveiktų vyresni mokiniai. Didelį dėmesį mažųjų vaikų ugdymui skiria ikimokyklinio ugdymo mokytojos. Puikiai dirba ir sulaukia tėvų padėkų surdopedagogės Renata Bastytė, Jūratė Virkutienė, Irena Launikaitienė, Eglė Dainienė. Į ugdymo procesą kūrybiškai įsitraukė bibliotekininė Asta Balnanosienė. Jos vedamus knygų skaitymo užsiėmimus labai pamėgė pradinii klasių mokiniai. Geru žodžiu noriu paminėti atsakingą, nuoširdžią dokumentų specialistę Ramintą Iksalaite, nors neseniai, bet labai sėkmingai įsijiečiusią į mūsų kolektyvą.

Mokykloje dirba 18 darbuotojų, turinčių klausos negalią, iš jų – 8 mokytojai (5 buvę mūsų mokyklos mokiniai) ir 10 mokytojų padėjėjų (6 buvę mūsų mokyklos mokiniai). Tai sunkus, labai atsakingas, reikalaujantis daug kantrybės, bet teikiantis ir daug džiaugsmo (kai matai pagalbos mokiniams rezultatus) darbas. Labai vertinu jų indėlį. Jų darbas labai svarbus kurtiems ir neprigirdintiems mo-

kiniams, jų kurtiems tėvams, nes jie užtikrina gerą komunikaciją gestų kalba. Tačiau norėčiau atkreipti dėmesį, kad pedagogo ar padėjėjo klausos sutrikimas savaime nėra koks nors lemiantis veiksnys mokinio elgesiui, jo mokymosi rezultatams. Tai nesusiję dalykai su darbuotojo klausos negalia, tai susiję su mokinio pasiryžimu ir nusiteikimu mokytis, gerai elgtis, kita vertus, su pedagogo, padėjėjo profesiniu meistriškumu, gebėjimu pažinti mokinį ir bendrauti su juo.

Sėkmingai centro veiklai labai svarbus ir ūkio, aptarnavimo skyriaus darbuotojų nuoširdus darbas. Esu dėkinga visiems centro darbuotojams, kuo jie bedirbtų, už jų atsakingsumą, pareigingumą, bendruomeniškumą, pagarbą visiems bendruomenės nariams.“

Apie save

„Prisimenu savo darbo pradžią direktorės pareigose ir pilkas, tamsias mokyklos sienas, nugriuvusią mūrinę tvorą ir buvusio direktoriaus a. a. Algirdo Rausčio frazę apie vieną didelę problemą – sugedusią skalbimo mašiną. Mintyse tuomet iškėliau sau pirmąjį

Šeštadieninėje talkoje.

tikslą ir svajonę – aptverti mokyklos teritoriją ir užsibrėžiau tai padaryti per metus. Pavyko, nors mokyklos senieji darbuotojai man sakė: „Nieko nebus, prapjau, išneš ir t. t.“ Visko buvo: ir pjovė, ir nešė, bet mes atsilaukėme ir iki šiol turime puikią tvorą, kuri padeda užtikrinti mokinių saugumą, puoselėti teritoriją. O toliau buvo kiti darbai, kuriuos jau ne visus ir prisimenu... Dėkoju direktoriaus pavaduotojui ūkio reikalams Martynui Jankauskui už palaikymą, net ir tuomet, kai idėjos atrodė šiek tiek beprotiškos.

Kaip sakoma, viskam yra pradžia ir pabaiga. Dabar atėjo tam tikro gyvenimo etapo pabaiga. Turiu nuostabią šeimą: dukrą, sūnų, žentą, marčią ir dvi anūkes. Turiu seserį ir brolių, būrelį ištikimų draugų. Myliu gyvenimą, gamtą, jūrą ir keliones. Tikiu, dar daug puikių gyvenimo akimirų bus ateityje. Visiems kolegoms, partneriams linkiu sėkmės, optimizmo!“

Netradicinės pamokos Panevėžio STEAM centre

Vaida ŠARKUVIENĖ

Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro 6–9 klasių mokiniai lankėsi Panevėžio regioniniame STEAM atviros prieigos centre ir dalyvavo įdomiuose užsiėmimuose.

Robotikos ir informacinių technologijų laboratorijoje ugdytiniai diskutavo, ar robotas yra žmogus. Jie prisiminė 5 žmogaus pojūčius ir svarstė, ar juos gali turėti robotas, vardijo, kokių robotų yra aplink mus. Vėliau, dirbdami su draugu ar individualiai, pagal pateiktas

nuorodas programavo robotuką taip, kad jis judėtų pirmyn, kad priartėtų prie kliūties sustotų, kad judėtų atgal. Mokinių fantazija ir kūrybiškumas atsiskleidė konstruojant papildomus robotų elementus, robotus puošiant. Daug gerų emocijų vaikams suteikė robotų lenktynės.

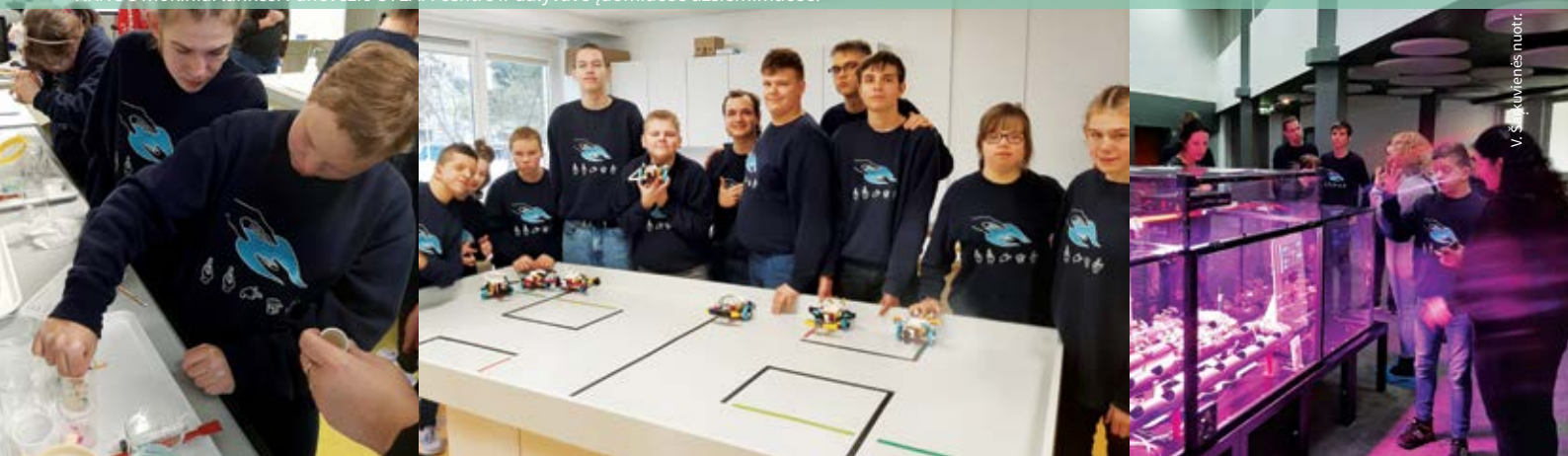
Biologijos ir chemijos laboratorijoje viena vaikų grupė tapo vandens detektyvais (edukacija „Aqua detektyvai“) ir tyrė skirtingų vandens telkinių mėginius, atliko jų biologinį, cheminį ir spektrometrinį vertinimą. Tyrimų rezultatus fiksavo, lygino su draugų rezultatais, analizavo. Remdamiesi vandens

apytakos gamtoje reiškiniu, teorine medžiaga, savo bei draugų tyrimų rezultatais, nustatė, kokio telkinio vandenį tyrimams turėjo. Diskutavo apie vandens taršą ir asmeninę atsakomybę tausojant vandens išteklius.

Kita mokinių grupė laboratorijoje gamino dirbtinius ikrus ir tyrė įvairių buitinių cheminių medžiagų pH. Atlikę bandymą, mokiniai išsiaiškino, kodėl voniai ir virtuvei valyti yra gaminami skirtingi valikliai. Per pertrauką tarp edukacijų apžiūrėjo robotą-šiltnamį, kuriame auga braškės, žaidė žaidimus.

Įgiję naujų patirčių, įspūdžių ir žinių, ugdytiniai laimingi grįžo į mokyklą.

KKNUC mokiniai lankėsi Panevėžio STEAM centre ir dalyvavo įdomiuose užsiėmimuose.

S. Tarczay: kurčnerėgiai nori gyventi, mokytis, džiaugtis

Pasaulio kurčnerėgių federacijai (PKNF) priklauso 75 valstybės. Tačiau Lietuvos vardo tarp jų nėra. Skaitydama mūsų šalies valdžios institucijų ir NVO organizacijų atstovams nuotolinį pranešimą, tai konstatavo ir naujai išrinkta PKNF prezidentė **Sanja TARCZAY** iš Kroatijos.

Parengė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

PKNF prezidentė Sanja Tarczay.

Kas yra kurčnerėgystė?

Prezidentė nepuolė priekaištauti mūsų jaunai valstybei, kad per 30 metų taip ir neradome galimybių bent pradėti kryptingai rūpintis asmenimis, turinčiais vieną iš sunkiausių negalių. Priešingai, teigė suprantanti, kad dažnai dėl menko finansavimo kurčnerėgiai ir nėra kaip pasirūpinti. Tačiau vakariniame savo pranešime priminė, kad rūpintis visais neįgaliaisiais valstybės įpareigoja Neįgaliųjų teisių konvencija. Jos pastebėjimai tądien ne vieną klausytoją privertė neįaukiai nudelbti akis.

Kurčnerėgiai nepriklauso nei kurtiesiems, nei akliams ir negali pritapti nei prie vieno, nei prie kito dėl savo negalios ypatumų, teigė PKNF prezidentė. Tačiau pastebėjo, kad dažnai jie savo veiklą kaip atskira grupė pradeda šliedamiesi prie kurios nors iš nacionalinių neįgaliųjų organizacijų.

Kodėl kurčnerėgiai yra „patys sau“? Jiems reikia jų poreikius atitinkančių paslaugų, kitaip efekto esą nebus. Pvz., jei kurčnerėgis negirdi ir vartoja gestus, nebūtinai gestų kalbos vertimas jam užtikrins informacijos prieinamumą. Galbūt jo regos ypatumai (siauresnis regėjimo laukas, viena akimi nemato ar mato prastai, beveik nemato) neleidžia jam visaverčiai matyti gestus ir informacijai perduoti dar turi būti pasitelkti papildomi informacijos perdavimo būdai. Todėl esą labai svarbu nelaikyti kurčnerėgių viena grupėje, nevienodinti jiems paslaugų, bet atsižvelgti į kiekvieno individualius poreikius. Galimas atvejis, pabrėžė kalbėtoja, kad du asmenys su visiškai analogiškais klausos ir regos duomenimis naudosis skirtingais paslaugos teikimo būdais dėl savo identiteto, etikos, išsilavinimo, socialinio konteksto.

PKNF nuo 1999 m. siekia, kad nacionaliniuose žodynuose klausos ir regos negalią turintys asmenys būtų įvardyti ne kaip „aklasis-kurčnerėgis“, bet vadinami viena sąvoka. Lietuva bent šią rekomendaciją įgyvendino. Gestų kalbos lingvistas Mantrimas Danielius pasiūlė sąvoką „kurčnerėgis“ ir ji prigijo.

Išskiriamos 4 kurčnerėgių grupės: nepri-

Nuotolinio susitikimo ekrano kopija.

girdintis-silpnaregis, kurčias-turintis regos problemų (siauresnis matymo laukas, 1 akimi nemato ar pan.), neprigirdintis-aklas, kurčias-aklas asmuo.

Kartais, teigė pranešėja, ir patys kurčnerėgiai netinkamai save identifikuoja. Pvz., jų rega arba klausos esamuju laiku dar nėra pasiekusi kritinio lygio, bet, jei specialistai konstatuoja, kad pojūčiai silpnėja ir ateityje žmogus taps kurčnerėgiu, prevenciniais tikslais jį ugdo ir moko informaciją priimti tarsi asmuo būtų kurčnerėgis jau dabar.

Kokius tikslus sau kelia PKNF? Pagalba ir palaikymas kuriant nacionalines kurčnerėgių organizacijas, apmokant ir rengiant gestų kalbos vertėjus kurčnerėgiams, asmeninius asistentus, taip pat pagalba įtvirtinant kurčnerėgių statusą. Kiti PKNF tikslai: bendradarbiavimas ir keitimasis informacija su tarptautinėmis negalios bei kitomis organizacijomis, Pasaulio sveikatos organizacija. PKNF turi tarybą. Federacijos nariai vyksta į tarptautinius renginius, skaito pranešimus, kad padidintų kurčnerėgių žinomumą, supažindintų su jų poreikiais, padėtų valstybėms pasirengti kurčnerėgių vertėjų. Tokią misiją Lietuvoje atliko ir S. Tarczay.

Ko reikia įkurti nacionalinę kurčnerėgių organizaciją? Kurčnerėgių registro, įstatyminės bazės, kurioje būtų numatytos GK vertėjų kurčnerėgiams, asmeninių asistentų pasla-

gos, kompensuojamosios technologinės priemonės bei lėšos.

Kurčnerėgių vertėjų svarba

„Kaip kurčnerėgiai be pagalbos iš šalies nepajėgūs įkurti savo organizacijos, taip jie be vertėjo pagalbos negali socializuotis, pabrėžė PKNF prezidentė. Anot jos, jei kurtiesiems vertėjas išverčia ir tuo paslauga baigiasi, tai kurčnerėgis visiškai priklausomas nuo vertėjo. Dažnai be pagalbos iš šalies jis net negali pats apsirengti, vykti viešuoju transportu, juo labiau įsitraukti į socialinį gyvenimą. Jei kurčnerėgis asmuo yra sutrikusio intelekto ar turi judėjimo negalią – privaloma teikti paslaugas atsižvelgiant ir į šiuos specialiuosius jo poreikius.

GK vertėjai kurčnerėgiams ne tik verčia, bet ir atlieka daugybę kitų funkcijų: juos lydi į renginius, pas draugus, į šventes, gydymo, juridines įstaigas, kavines, pritaiko aplinkos dizainą, informuoja, kas dedasi kurčnerėgiui už nugaros ar už jo regėjimo lauko ribų, komentuoja įvykius, aplinką ir pan. „Be savo vertėjos aš negalėčiau išeiti iš namų, – pripažino kalbėtoja, kuri pranešimą skaitė tarptautine gestų kalba. – Dėl savo regėjimo ypatumų nuo jos negaliu atsitraukti net per kiek didesnį atstumą. Vertėjų darbas nėra lengvas, todėl turi būti tinkamai atlyginamas. Mums vertėjo reikia faktiškai visą

S. Tarczay: kurčnerėgiai nori gyventi, mokytis, džiaugtis

→ aktyvų paros laiką. Renginiuose, kurie trunka ilgiau nei 2 val., reikalingi daugiau nei vienas vertėjas.“

Šiuo metu pagal PKNF standartą kurčnerėgių GK vertėjas turi turėti 4 metų aukštojo mokslo studijų baigimo diplomą. Iš jų – 2 metus jis mokosi GK ir vertimo, dar 2 metus studijuoja, kad išmokyti teikti paslaugas kurčnerėgiams: susipažinti su kurčnerėgystės specifika, etika, komunikacijos būdais, išmokyti Brailio rašto, taktilinės kalbos ir taktilinę abėcėlę, pradėti jausti kurčnerėgi žmogų ir įgyti kuo daugiau praktikos. „Kurčnerėgiai yra labai izoliuoti, patiria didelę diskriminaciją, – teigė pranešėja. – Tad jei vertėjų nebus, visaverčio gyvenimo kurčnerėgiui užtikrinti nepavyks. Vertėjais dirba ir girdintys, ir kurti asmenys.“

Tačiau prezidentė siūlė iš pat pradžių nekelti pernelyg aukštai vertėjų rengimo kartelės. Galima perkvalikuoti kurčiųjų vertėjus, o darbo su kurčnerėgiais juos apmokoti kursuose. Nėra pasaulyje daug valstybių, kurios turėtų kurčnerėgių studijų programas. Tad daugelis šalių remiasi tuo, kas jau sukurta, ir lektorius kviečiasi iš patirties sukaupusių šalių. Tarpusavyje kurčnerėgių rengimo programos, sakė kalbėtoja, turi skirtumų, PKNF taip pat yra parengusi savo mokymo metodiką. Taip pat išleidusi anglų, prancūzų kalbomis leidinių, kuriuose išsamiai aptariama PKNF veikla, kurčnerėgių įtrauktis į švietimo sistemą ir darbo rinką klausimai, tyrimų rezultatai, sudėta metodinė medžiaga. Ji pažadėjo tokių leidinių atsiųsti į Lietuvą.

Prezidentė atsakė į klausimus

Kurčnerėgiai sudaro 0,2 proc. ir daugiau populiacijos. Pvz., Kroatijoje gyvena apie 3,5 mln. gyventojų, šalyje yra apie 4000 kurčnerėgių. Kiek jiems reikėtų vertėjų? 4000 – toks buvo PKNF prezidentės atsakymas. Jei kalbėtume apie renginius, kuriuose dalyvauja 100 kurčnerėgių ir sueiga vyksta ilgiau nei 2 val., turi būti 200–300 vertėjų.

Socialinės paslaugos kurčnerėgiams visur yra nemokamos. Tačiau, pvz., vykstančiai atostogauti p. Sanjai (t. y. savo reikalais) jos gimtoji šalis Kroatija apmoka tik jos patiriamas išlaidas, už 1–2 vertėjų kelionę ir apgyvendinimą moka ji savo lėšomis. Miesto transporto išlaidas abiem apmoka valstybė. Turtingesnės šalys, kaip Norvegija, Švedija, pastebėjo pranešėja, iš valstybės biudžeto kompensuoja visos kurčnerėgi lydinčios komandos išlaidas, tiek vykstančios darbo reikalais, tiek per atostogas.

Kuo skiriasi vertėjas ir asmeninis asistentas? Pastarasis esą neprivalo taip puikiai mokėti visų komunikacijos būdų, nebūtinai turi būti baigęs

Nuotolinio susitikimo ekrano kopija.

aukštus mokslus ir pagalbą kurčnerėgiui teikia tik buityje: padeda susitvarkyti namus, drabužius, nuperka maisto. Asistentais dažniausiai dirba kurti asmenys, jų paslaugos kurčnerėgiams taip pat nemokamos.

Ar gali būti, kad Lietuvoje kurčnerėgių nėra? Jų tikrai yra, įsitikinusi prezidentė. Kroatijoje prieš atliekant kurčnerėgių surašymą taip pat buvo teigiama, kad jų, tikėtina, nėra.

Kodėl kurčnerėgiai pasisako už „Apple“ firmos mobiliuosius telefonus? Šios firmos telefonuose įdiegtos funkcijos: pasididinti vaizdą, „išsikviesti“ Brailio klaviatūrą, tam tikrais atvejais skleisti stiprius garsus. Tokie telefonai, nepaisant didelės kainos, esą atsiperka: beveik negenda, tarnauja ilgai, net iki 10 metų.

Dviejų PKNF prezidentės S. Tarczay susitikimų su Lietuvos valdžios institucijų atstovais ir kurčiųjų sistemos specialistais, seminario LGK vertėjams iniciatorius yra LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora. Kurčiųjų prezidentas pernai, įgyvendindamas „Erasmus+“ projekto veiklas ir lankydamasis Kroatijoje, susitiko ir užmezgė ryšius su S. Tarczay (tuomet p. Sanja ėjo Europos kurčnerėgių prezidentės pareigas) bei pakvietė ją atvykti į Lietuvą. Tokią kelionę prezidentė šiuo metu jau planuoja.

Redakcijos prierašas. Lietuvoje su mokyklinio amžiaus kurčnerėgiais vaikais dirba Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro tiflopedagogė Dalia Taurienė. Tačiau po mokyklos baigimo jaunuoliai priversti grįžti, iš kur atvykę, jų įtrauktimi valstybė nesirūpina. Kokia yra jų gyvenimo kokybė, žino tik artimieji arba globos namai, jei ten jie gyvena. Pastebėtina, kad dauguma kurčnerėgių į minėtą mokyklą Vilniuje neatvyksta, nes visuomenė, artimieji jų neidentifikuoja kaip kurčnerėgių arba tiesiog „nurašo“, pasmerkia varganai egzistencijai.

Dėmesys neįgaliesiems PKNPM inf.

Gruodžio 3-iają, Tarptautinę neįgaliųjų žmonių dieną, Panevėžio miesto savivaldybės administracija žmones su negalia ir jų šeimų narius pakvietė pokalbio prie arbatos ir kavos puodelio.

Panevėžio kurčiųjų kultūros centro nariai kartu su savo vadovu Viliumi Glušoku bei Panevėžio kurčiųjų mokyklos (PKNPM) direktorė Danutė Kriščiūnienė kavinėje „Arena Lafa“ susitiko ir bendravo su miesto meru Ryčiu Mykolu Račkausku bei miesto Neįgaliųjų tarybos nariais. Meras įdėmiai iš klausė neįgaliųjų išsakytas problemas ir lūkesčius.

Direktorė papasakojo apie mokyklos ateities planus, supažindino su strategija, o centro vadovas pasidalino įspūdžiais iš kelionės po Saudo Arabiją, pavaišino parsivežtomis lauktuvėmis.

V. Glušokas kartu su centro iliuzionistu Michailu Chovanskiu susibūrimo dalyvius linksmino triukais.

PKNPM archyvo nuotr.

Susitikimas Tarptautinės neįgaliųjų žmonių dienos proga.

Panevėžio kurti senjorai ir prie rankdarbių, ir į keliones – kartu.

Panevėžio senjorai: prasmingas laikas kartu

Panevėžio kurčiųjų rehabilitacijos centro (PKRC) darbuotoja **Džuljeta INDRELIENĖ** (59) geba suburti ir savo idėjomis, entuziazmu užkrėsti visą miesto kurčiųjų senjorų bendruomenę. Aktyvi ir išradinga lyderė neleidžia senjorams nuobodžiauti ar pasijusti vienišiams.

Laima LAPĖNIENĖ

Bendraminčių sueigos ir kelionės

Ypač senjorai mėgsta keliones po Lietuvą: jau sunku ir suskaičiuoti, kiek gražiausių gamtos kampelių pamatė, miestų, miestelių aplankė. Jie taip pat labai brangina laiką kartu su Kauno ir Kėdainių bendraamžiais: kasmet vieni pas kitus vyksta į svečius, pabendrauja, pasidalina naujienomis, džiugiais įvykiais.

Panevėžyje kiekvieną mėnesį vyksta senjorų klubo susirinkimai. Bendraminčiai aptaria aktualijas, pasidalina informacija, diskutuoja, planuoja būsimų kelionių maršrutus.

Pasak D. Indrelienės, senjorai taip pat aktyviai dalyvauja PKRC renginiuose ir veiklose. Ponia Džuljeta kaip veikliausius iš veikliausių paminėjo senjorus: Danutę Mažeikienę, Danutę Taraškevičienę, Birutę Razmienę, Mildą Starovoitovą, Eugeniją Taškūnienę, Emiliją Kulbytę, Rimą Nakvosienę, Laimą Barisevičienę. Gera, kad visas jų iniciatyvas be išlygų palaiko centro direktorė Otilija Kolodenskytė-Di Fazio.

Pasidomėjus, kas finansuoja jų ekskursijas ir išvykas, pašnekovė komentavo, jog žmonių noras keliauti, judėti, bendrauti toks didelis, kad kiekvienas mielai sutinka susimokėti pats, svarbu, jog kas nors keliones organizuotų. Savo lėšomis kurčiųjų senjorų klubo nariai taip pat sveikina ir pagerbia jubilatus, užsako vaišes. Štai gruodžio pirmomis dienomis 90-mečio sukakties proga jų bendruomenė pasveikino vyriausiąją savo narę Stanislavą Klumponaitę.

„Visi pageidauja įdomios, prasmingos veiklos, nori bendrauti, pamatyti, sužinoti, todėl ir stengiamės,“ – kalbėjo D. Indrelienė.

Turingas D. Indrelienės gyvenimas

Visas pašnekovės gyvenimas glaudžiai

susijęs su kurčiųjų bendruomene. Nors gimė girdinčiųjų šeimoje, pati yra kurčioji nuo gimimo. Jos brolis – girdintysis. Tėvai įtarė, kad klausos negalią mergaitė galėjo paveldėti iš tolimų giminaičių. Kadangi Džuljetos mama daug dirbo, mergaitę dažniausiai prižiūrėjo močiutė. Aštuonias klase ji baigė Telšių kurčiųjų mokykloje, po to mokėsi Vilniaus kurčiųjų mokykloje-internate. Ten baigė pagrindinę mokyklą. 1983 m. grįžusi į Panevėžį, įsidarbino kurčiųjų kombinate ir įstojo į vakarinę vidurinę mokyklą, kurią po trejų metų taip pat sėkmingai baigė. Ten susipažino su būsimuoju vyru Rimantu. Sukūrė šeimą, užaugino sūnų Mažvydą (jis taip pat yra kurčiasis). Sūnus su šeima gyvena Vilniuje. Džuljeta ir Rimantas džiaugiasi anūkais Klara ir Kajumi.

Pasak pašnekovės, jai niekada netrūko užimtumo. 30 metų išdirbo UAB „Elkadoje“, o po darbo įdomiai ir prasmingai leido laiką su likimo draugais. Prieš 40 metų p. Džuljeta su vyru Rimantu įsitraukė į PKRC veiklas ir labai aktyvūs išliko iki šiol. D. Indrelienė papasakojo, kaip juos liaudies šokių ir vaidybos meno mokė tuometė meno vadovė Genovaitė Sipavičienė. Jai išėjus į užtarnautą poilsį, būrelis vairą perėmė žinoma režisierė Janina Mažeikienė. Dabar saviveiklos meno juos moko idėjų nestokojanti Kristina Kudirkienė.

Prieš 6 metus D. Indrelienė neteko darbo kurčiųjų įmonėje, bet po kelerių metų sulaukė pasiūlymo dalį dienos dirbti PKRC patalpų prižiūrėtoja. Tad ir vėl jaučiasi reikalinga, darbas jai teikia ne mažiau pasitenkinimo, kaip ir hobiai.

D. ir R. Indrelių pora ir patys vieni daug keliauja. Per atostogas yra aplankę Kretos

Rimantas ir Džuljeta Indreliųs.

salą, Kiprą, Bulgariją, Ispaniją, Švediją, Angliją. „Savaitgaliais labai mėgstame nuvažiuoti į Rygą. Tai mūsų mylimas miestas, niekada nepabosta grožėtis jo senamiesčiu. Vasarą, jei nebūname išvykę toliau, važiuojame į Jūrmalą,“ – pasakojo D. Indrelienė.

Pašnekovė prasitarė, kad dar jai patinka suktis virtuvėje. Kepa tortus, sausainius, bandeles. Šiais gardėisiais per šventes, svarbius renginius būtinai pavaišina likimo draugus.

Artėjančių Naujųjų metų proga senjorams ir visai Panevėžio kurčiųjų bendruomenei p. Džuljeta perdavė linkėjimus: „Svarbiausia – visiems sveikatos, negalios bičiuliams – būti tokiems pat aktyviems, palaikyti ir remti vienam kitą.“

Ilgai laukti pokyčiai

Toliau analizuojame, kas lėmė I LKD suvažiavimo sušaukimo trikdžius. Atsakymų ieškome apžvelgdami svarbiausius Lietuvos kurčiųjų organizacijos pokario įvykius, stengdamiesi susidaryti nuomonę apie įtakingiausius to meto veikėjus ir jų pasaulėžiūrą.

Ramunė BUIKAUSKIENĖ

(Tęsinys)

Pirmieji visuotiniai kurčiųjų susirinkimai

Po spaudoje išsakytos kritikos pamažu prasidėjo ilgai laukti pokyčiai. Pagaliau buvo atspausdinti Kurčių-nebylių draugijos nario bilietai ir įskaitos kortelės, leista rengti kurčiųjų susirinkimus, patiems rinktis vadovą, teikti siūlymus Centro valdybai ir Socialinio aprūpinimo ministerijai, pripažinta kritikos ir savikritikos reikšmė.

1950 m. sausio 29 d. įvyko Vilniaus kurčiųjų draugijos (tais metais sąjunga pervadinata draugija) steigiamasis narių susirinkimas. Jame Kazys Petronis aiškino Kurčiųjų draugijos tikslus, uždavinius ir ragino stoti į draugiją. Atviru balsavimu pirmininku išrinktas vilniečių gerbiamas ir vertinamas kurčiasis Kazimieras Petronis, pavaduotoju – Michailas Varaksovas, sekretore – Leonarda Žagaitė-Paršilienė. Tą pačią dieną, po visuotinio susirinkimo, buvo įsteigta Vilniaus miesto laikinoji valdyba, išrinkti 6 nariai: N. Čaikauskas (būsimas laikinasis Centro valdybos pirmininkas), Vilniaus kurčių-nebylių mokyklos mokytojas Z. Liubinavičius, kurtieji M. Varaksovas, L. Žagaitė, K. Petronis, B. Simanavičius. Po susirinkimo Centro valdyba pradėjo dalinti ilgai lauktus bilietus Draugijos nariams vilniečiams, vėliau ir kauniečiams.

Įsteigtas ir Vilniaus miesto klubas, kuris Socialinio aprūpinimo ministerijos patalpose buvo atidarytas 1950 m. vasario mėn. 14 d. Pirmą kartą tądien susirinko Vilniaus miesto kurtieji ir praleido laisvalaikį žaisdami šachmatais, šaškėmis, domino ir skaitydami literatūrą. Kurčiųjų siekiai turėti turiningesnį kultūrinį gyvenimą buvo pasiekti.

Straipsnį išspausdinusi jaunuolių kompanija įėjo į kurčiųjų istoriją kaip vienas pirmųjų kurčiųjų lyderystės pavyzdžių. Jie drąsiai sovietinei valdžiai pareiškė: „Mes, kurtieji, sprendimus dėl savo gerovės galime priimti ir patys!“

Administraciniai teritoriniai suskirstymai

Prievartine kolektyvizacija, ypač 1944–1953 metais, siekta labiau kontroliuoti gyventojus. Dėl to Lietuvoje buvo įvestas naujas ad-

ministracinis teritorinis suskirstymas. Didėjo administracinių vienetų skaičius, kartu didėjo ir valdininkų, saugumiečių skaičiai. 1950 m. birželį apskritys buvo panaikintos, Lietuva suskirstyta į 4 sritis: Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Vilniaus bei 87 rajonus.

Dėl to 1950 m. spalio 1 d. teko keisti ir Draugijos struktūrą – steigti sričių skyrius, formuoti jų vadovybę. Patvirtinti sričių skyrių pirmininkai: Vilniaus – Leonarda Žagaitė, Kauno – Petras Kaziulionis (vėliau jį pakeitė Pranas Pelegrimas), Klaipėdos – Zofija Songalaitė, Šiaulių – girdintysis Stasys Bartkus (1952 m. jį pakeitė Antanas Armonavičius). Tokie patys potvarkiai galiojo ir Lietuvos aklyjų draugijai.

Sričių pirmininkų darbas nebuvo lengvas, teko nuolat važinėti po rajonus (tuo metu dauguma kurčiųjų gyveno kaime), sudaryti kurčiųjų sąrašus, burti kurčiuosius, aiškinti jiems apie Kurčiųjų draugiją, agituoti stoti, rinkti nario mokesį. J. Stimburiui spaudžiant, visų pagrindinis uždavinys tapo „užverbuoti“ kuo daugiau kurčiųjų, kiekviename rajone įsteigti pirmines organizacijas. 1938 m. Lietuvos kurčių-nebylių globos draugijoje, be Vilniaus ir Klaipėdos kraštų, sąrašuose buvo 2026 kurtieji, o 1945–1946 m. Lietuvoje buvo užregistruota vos keletas šimtų kurčiųjų.

Kaip savo atsiminimuose, publikuotuose 1998 m. „Akiratyje“, teigia Leonarda Žagaitė-Paršilienė, viskas vyko štai taip: „Vilniaus srities skyriaus valdyba dar moksleivę mane pakvietė dalyvauti pokario Draugijos kūrime. Kurčiųjų reikėjo, nes Socialinio aprūpinimo ministerijos skirtas pirmininkas mumis nesirūpino. Atsimenu, 1950-ųjų pavasaris buvo karštas. Naktimis spausdinau nario bilietus ir pildžiau asmens korteles. Mokyklos direktorius B. Girklys padėjo daugiau nei Draugijos pirmininkas. Jis man užleido savo kabinetą, patikėjo raktus. Tuomet visuomeniniais pagrindais dirbau Draugijos sekretore. Kai rudenį grįžau į mokyklą (Vilniaus suaugusiųjų kurčių-nebylių amatų mokykla-internatas), Draugijos vadovas jau buvo kitas. Jis mane kalbino į Vilniaus srities valdybos vadovus. Sutikau ir nuo lapkričio atverčiau savo pirmąjį (profesinės) biografijos puslapį.“

Petras Makutėnas.

Kazys Petronis.

N. Čaikausko vadovavimo metai

1950 m. spalio mėn. 28 d., J. Stimburio įsakymu, jo paties prašymu, iš pareigų atleistas Kurčių-nebylių draugijos Centro valdybos pirmininkas Ilija Taraseiskis. Tos pačios dienos įsakymu nuo lapkričio 1 d. į I. Taraseiskio vietą paskirtas Nikomedas Čaikauskas, kuris dirbo Vilniaus suaugusiųjų kurčių-nebylių amatų mokyklos-internato siuvimo klasės mokytoju.

N. Čaikausko paskyrimas laikinuoju Kurčiųjų draugijos Centro valdybos pirmininku davė teigiamų rezultatų, nes naujam pirmininkui, gerai pažinojusiam kurčiųjų gyvenimą ir įsigilinusiam į jų problemas, pavyko sumažinti įtampą tarp kurčiųjų aktyvo ir Draugijos vadovybės, priartinti I suvažiavimo dieną. Siekdamas įgyti daugiau patirties, N. Čaikauskas 1951 m. vasarą nuvyko į Maskvą, kur dalyvavo Rusijos kurčiųjų draugijos suvažiavimo darbe, taip pat aplankė ir gamybos mokymo kombinatus Tuloje bei Kalugoje. Iš šios komandiruotės pirmininkas parsivežė vertingos medžiagos, jos pagrindu ketino gerinti Lietuvos kurčiųjų draugijos organizacinį ir kultūrinį darbą. „Tuo laikotarpiu imta daugiau dėmesio kreipti į žmonių individualius poreikius, ieškoti nestandartinių sprendimų.“ (P. Petrikauskas)

1950 m. spalio 16 d. Kauno kurčiųjų internatinės mokyklos abiturientas Pranas Pelegrimas buvo paskirtas laikinuoju Draugijos Centro valdybos pirmininko pavaduotoju vietoj

Jonas Glembockis.

Pranas Pelegrimas.

Ši išleidžiamoji Vilniaus kurčių-nebylių amatų mokyklos klasė garsėjo aktyvistais.

pasitraukusio J. Glembockio. Tačiau 1951 m. vasario 6 d. nutarimu, P. Pelegrimas, jo paties prašymu, pasiūstas dirbti į Kauno sritį. Vietoj jo, paskirta L. Žagaitė, dirbusi Vilniaus srities valdybos pirmininke. Vietoj L. Žagaitės, į Vilniaus srities valdybos pirmininko pareigas laikinai paskirtas Vilniaus kurčių-nebylių mokyklos kūno kultūros mokytojas Zenonas Liubinavičius.

Nauji vėjai: P. Petrikauskas Draugijos zenite

Kurtieji savo lyderiu visada norėjo matyti kurčią žmogų, puoselėjo viltį, kad ne Draugijos pirmininkas būtų girdintis, o pavaduotojas kurčias, bet atvirkščiai. Kurčiųjų bendruomenės džiaugsmui, į Kurčiųjų draugijos sistemą atėjo žmogus, atitinkantis kurčiųjų idealą, kėlęs kurčiųjų prestižą visuomenėje.

Kai L. Žagaitė perėjo dirbti Draugijos Centro valdybos pavaduotoja, teko ieškoti kurčio žmogaus, galinčio vadovauti Vilniaus srities valdybai. Leonarda netikėtai gavo žinią iš Klaipėdos srities pirmininkės Zofijos Songalaitės, kad pastaroji per pirminės organizacijos susirinkimą „atrado“ kurčią išsilavinusį žmogų, dirbusį Plungės rajoninio laikraščio redaktoriaus pavaduotoju.

„Reikėjo surasti išsilavinusį kurčią žmogų, kuris galėtų dirbti Vilniaus srities skyriaus valdybos pirmininku. Klaipėdos srities kurčiųjų registracijos sąrašė radome Praną Petrikauską, kuris gyveno Plungėje ir dirbo rajono laikraščio „Socialistiniu keliu“ redaktoriumi. Mes, aktyvistai, numatėme, kad tokį žmogų suvažiavime galėtume išrinkti net LKD Centro valdybos pirmininku. Reikėjo su juo pasikalbėti. Ši misija buvo pavesta man.“ (L. Paršlienė)

Įkalbintas L. Žagaitės-Paršlienės, P. Petrikauskas su šeima atvyko gyventi į Vilnių. Nuo 1951 m. rugpjūčio 20 d. pradėjo dirbti Vilniaus srities valdybos prezidiumo pirmininku. Pasak L. Paršlienės, P. Petrikauskas buvo ramus, tolerantiškas, nuoširdus ir draugiškas, visų mėgstamas ir gerbiamas, visus stebino jo literatūriniai gebėjimai, nors buvo savamokslis. Netrukus jis pelnė kurčiųjų pasitikėjimą.

P. Petrikauskas važinėjo po rajonus, susitikinėjo su kurčiaisiais ir vykdė jam pavestus Socialinio aprūpinimo ministerijos nurodymus. Su pirmininku, kaip vertėjas, dažniausiai vykdavo Draugijos Centro valdybos prezidiumo narys Petras Makutėnas, kuris galėjo gerai bendrauti sakyti ir gestų kalbomis. P. Petrikauskas, artimai bendravęs su pirmuoju Kurčiųjų draugijos pirmininku P. Makutėnu, iš jo perėmė nemažai patirties (vėliau P. Petrikauskas apybraižoje pabrėžtinai paminės P. Makutėną).

Tačiau P. Petrikauskui šis darbas buvo ne prie širdies, nes trukdė kalbos barjeras, nemokėjo gerai gestų kalbos. Netrukus jis pasiūlė L. Paršlienei keistis vietomis, ji sutiko. Srities valdybos pirmininko atlyginimas buvo didesnis, bet Draugijos pirmininko pavaduotojo darbas su dokumentais P. Petrikauskui buvo mielesnis. Galimai jis šias pareigas pradėjo eiti 1952 m. pradžioje (nerasta oficialių duomenų).

Jau po pusmečio, 1952 m. rugpjūčio 29–30 d., buvo sušauktas pirmasis LTSR Kurčių-nebylių draugijos suvažiavimas.

Reziumė

Šių įvykių sukuryje figūruoja du pagrindiniai veikėjai, tai – kurčiasis Petras Makutėnas ir kurčiųjų pedagogas Jonas Glembockis. J. Glembockis, kaip ir P. Makutėnas, įsitraukė į kurčiųjų politinį gyvenimą dar per pirmąją sovietinę okupaciją.

Kaip matyti iš pirmojo ir vienintelio Lietuvos kurčių-nebylių globos draugijos leidinio „Mūsų kurtieji-nebyliai“, išleisto 1940 metais, šie du vyrai buvo vieni svarbiausių ir įtakingiausių žmonių tarpukario ir sovietinėje Kurčiųjų draugijoje. Jie buvo iškilūs žmonės, bet jų požiūriai į kurčiuosius buvo skirtingi.

J. Glembockiui, baigusiam Varšuvos specialiosios pedagogikos institutą, dirbusiam kurčiųjų mokytoju Vilniuje, didelę įtaką turėjo tų laikų medicinos ir švietimo požiūriai, koks turėtų būti kurčiojo gyvenimas. Jis turėjo tvirtas moralines nuostatas, kaip reikia auginti kurčiuosius, siekė, kad kiekvienas kurčiasis, baigęs mokyklą, būtų naudingas visuomenei.

P. Makutėno ideologija buvo kitokia. „Aš gerai žinau normas, tarp kurių gyvenu, bet švaria sąžine jas laužau, nes jaučiu pilietinę atsakomybę pakeisti ir reformuoti pasaulį, kad jis taptų geresne vieta gyventi. Kalbama apie žmogiškąjį orumą, apie teisę būti tuo, kas esi, ir kad tai iš esmės yra visos visuomenės labui: kad įvairovė – tai vienintelis pozityvus kelias pirmyn“, – toks buvo P. Makutėno siekis. Deja, P. Makutėnas tapo sovietų ideologinio režimo, partinės nomenklatūros ir kolonizavimo, paplitusio po Milano kongreso, auka.

Apžvelgusi to laikotarpio įvykius, priėjau išvados: skirtingi kurčiųjų ir girdinčiųjų požiūriai, dažna Kurčiųjų draugijos Centro valdybos primininkų ir kadro kaita, biurokratiniai kliuviniai, prieštaringi kurčiųjų lyderių siekiai – buvo pagrindinės priežastys, atitolinusios I suvažiavimo datą.

Nuoširdžiai užjaučiame darbuotoją
Gailutę Rogačienę, jos šeimą ir artimuosius
dėl mylimos Mamytės mirties.

*Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų
pagrindinės mokyklos bendruomenė*

Reiškiamo nuoširdžią užuojautą socialinei
pedagogei ekspertei **Editai Kazlauskienei**, jos
šeimai ir artimiesiems dėl mylimo Tėvelio mirties.

*Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų
pagrindinės mokyklos bendruomenė*

N. Karmazienė, A. Matulis, R. Mingailaitė, A. Teresė.

Leidinyo poetų ir projekto komandos rankose.

Kurčiųjų poezija sugulė į leidinį

Lapkričio 18 d. A. Mickevičiaus bibliotekos didžioji salė sunkiai besutalpino iš visos Lietuvos į Vilnių sugužėjusius gestų kalbos puoselėtojus, poezijos aštuoličius. Proga iš tiesų buvo ypatinga. Žiūrovams savo kūrybą, sugulusią į debiutinį leidinį „12 skrydžių per gyvenimą“, pristatė 5 kurtieji poetai.

„Akiračio“ inf.

„12 skrydžių per gyvenimą“.

Projekto svarba

Kad šis susitikimas įvyktų, kad kurtieji poetai būtų padrąsinti kurti, galėtų save realizuoti, išeiti į viešumą, ilgai, nuosekliai ir kryptingai dirbo Lietuvos kurčiųjų draugija. O šiemet idėją pavertė konkrečiu rezultatu: laimėjusi Lietuvos kultūros tarybos viešąjį atrankos konkursą, įgyvendino projektą „Lietuvių gestų kalbos literatūros kūrinių leidinio parengimas ir leidyba“. Prie leidinio atsiradimo taip pat solidžiai prisidėjo jo sudarytoja Anželika Teresė, VU doktorantė, VIKO lektorė ir LGK vertėja, bei visas būrys talkininkų.

Poezijos kalba ir labai graži, ir be atitinamo pasiruošimo nelengvai perprantama. Kad atvertume sau kuo daugiau eilėraščių klotų, kad atrakintume metaforų, asociacijų, hiperbolių prasmes, dažnai reikia orientyrų. Projekto vykdytojai apie tai pagalvojo: leidinyje yra literatūrinių kūrinių aprašymai, aptariamą naudotos meninės raiškos priemonės.

Prie kiekvieno leidinio pridėtas USB raktas, sudarantis galimybę eilėraščių vaizdo įrašus gestų kalba peržiūrėti tiesiogiai. Kūrinius ir jų aprašymus taip pat rasime LKD interneto svetainėje, adresu <http://www.lkd.lt/lgk-meniniai-kuriniai>. „12 skrydžių per gyvenimą“ jau pasiekė ir šalies bibliotekas, tad tapo prieinamas visuomenei.

Susipažinkime

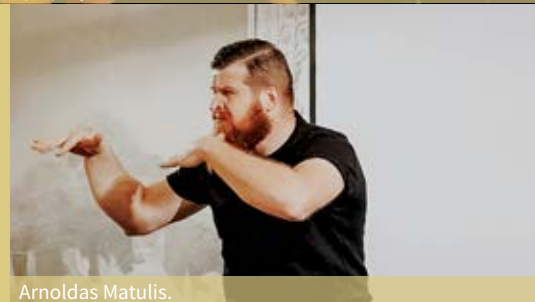
Į rinktinę įtraukti 4 **Arnoldo Matulio** kūriniai: „Medžioklė“, „Žaidimas“, „Lemtis“, „Viltis nemiršta“. „Medžioklėje“, sulaukę kvėpavimo, stebime elnės motinos egzekucijos sceną,

kol – pagaliau! – autorius žiūrovams pasiūlo dar vieną, humaniškesnę istorijos pabaigą. Tad kūrinio pradžia viena, o pabaigos – dvi. Besirutuliojančią dramą tik iš pradžių stebime įprastu planu, o paskui – iš vandens telkinio dugno, iš šautuvo vamzdžio, per išdintą vaiko ašarą. Turtingi turinio, originalumo, raiškos priemonių ir kiti į leidinį sudėti Arnoldo kūriniai. Tai – poetas, kurio meilė lietuvių gestų kalbai begalinė ir kuris virtuiziškai naudojasi jos galimybėmis.

Nijolė Karmazienė ir jos indėlis į rinktinę – eilėraščiai „Bėgantis laikas“, „Draugystės dovana“, „Gestų kalba“. Poetė žiūrovus „uždarė“ laikrodžio mechanizme („Bėgantis laikas“) ir turėjome progą „žingsnis po žingsnio“ stebėti, kaip laikrodinis genda, stoja. „Sumokėjęs“ savo paties ašaromis, galų gale mechanizmas „pasitaisė save“, „išsigydė“ ir tęsė kelionę. N. Karmazienės rankose pačios buitiskiausios istorijos perauga į nepaprastą, net stebuklingą. Bendruomenės nariai neabejoja, kad Nijolė gimė būti menininke: aktore, poete.

Erika Jočytė tą vakarą dosniai seikėjo renginio laiką kūrybos bičiuliams, kaustė žiūrovų dėmesį. Tačiau dėl to, kad nenorėjo ar, kaip vakaro vedėja, negalėjo, savo kūrybos eilėmis į auditoriją neprabilo. Erikos literatūrinius kūrinius turėsime susirasti internete. Tai: „Trapus gyvenimas“, „Greičio skonis“, „Vienatvė“. Tūlą žiūrovą „Trapiame gyvenime“ kerės drugelio sparnų plazdėjimas, kurį E. Jočytės rankos perteikia kūrybiškai tobulai, iki skausmo „Vienatvėje“ jaudins mažo žmogaus dalia.

Paulius Jurjonas ir jo „Juodoji orchidėja“. Kaip Paulius, kalbėdamas apie eilėraščių atsi-

Arnoldas Matulis.

Erika Jočytė.

Paulius Jurjonas.

radimo istoriją, gręžėsi į praeitį, taip ir jo kūrinio personažas braukė dulkes nuo motociklo ir prisiminimų bei dar kartą išgyveno tragišką meilės istoriją. Sudaužyta širdis – tarsi juoda orchidėja. Gražu, stipru, bet autorius tąkart kalbėjo: „Neturiu drąsos kurti. Poezija ne man.“ Ar pavyks bendruomenei P. Jurjoną perkalbėti?

Rūta Mingailaitė ir jos „Meilės viražai“. Susitikusių ir vienas kitą pamilusių dviejų žmonių laimę ir gyvenimą nutraukia pašalinio žmogaus klaida. Kokia stipri poetės asmenybė, kad išdrįsta būti autoįvykio epicentre ir iš ten mums „transliuoti“ tragedijos vyksmą. Pati Rūta sako, kad poezija jai – greičiau praeitas etapas, kurį šiandien pakeitė imituojamosios dainos laikotarpis. Tačiau jos kūrybos gerbėjai galėtų ginčytis: „Rūta, tavo potencialas – toks didelis, jo pakaks ir vienam, ir kitam.“

„Akiračio“ siūloma eilėraščių interpretacijos versija – tik viena iš daugelio. Kiekvienas žiūrovas, suprantama, kūrinius priims savaip, prasmėms atskleisti panaudos sau tinkamą raktą. Belieka visiems palinkėti malonios pažinties su kurčiųjų kūryba. O poetams sakome: „Svaigaus poetinio skrydžio, mielieji! Lauksime naujų kūrybos perlių!“

Bendradarbiavimas padeda siekti tikslų

PAGAVOS inf.

Bendrija PAGAVA kasmet įgyvendina 10–12 projektų. Kiekvienas jų svarbus ir įdomus, suteikiantis daugiau galimybių siekti užsibrėžtų tikslų, susipažinti ir užmegzti ryšius su vis naujais žmonėmis, darbuotojų komandai tobulėti.

Koučingo mokymai. Vieni įdomesnių ir neįprastų 2022 metais įgyvendinamo projekto „Bendrijos PAGAVA institucinių gebėjimų stiprinimas“ mokymų šį rudenį – koučingo mokymai – buvo skirti asmenims, siekiantiems padidinti savo vidinius resursus, stiprinti sąmoningumą, didinti atsakomybę ir motyvaciją siekti tikslų. Mokymų metu sužinojome, kas yra koučingas ir kaip jis veikia, susipažinome su pagrindiniais koučingo taikymo įrankiais, sužinojome, kaip įgyti įkvėpimo ir nusiteikimo kitaip pažvelgti į kasdienius iššūkius, taikyti savęs įsivertinimo įrankius, kaip formuluoti gerus, „galingus“ klausimus.

Partnerystė su savivaldybėmis. Kiek anksčiau su savivaldybėmis pasirašytos bendradarbiavimo sutartys sudarė daugiau galimybių bendroms veikloms: spalio 24 dieną įvyko šviečiamasis renginys Utenoje, lapkričio 23 dieną – Vilkiaviškyje. Renginiuose apta-

PAGAVOS pirmininkė R. Sitavičienė (kairėje).

rėmė šeimų, auginančių sutrikusios klausos vaikus, poreikius ir iššūkius, kalbėjimosi apie paslaugas ir pagalbą šeimoms, apie vaikų su klausos sutrikimais įtrauktį į bendrojo lavinimo mokyklas bei su tuo susijusius iššūkius.

Pristatėme rekomendacijas dėl ugdymo organizavimo mokiniams su klausos sutrikimais bei pasidalinome praktiniais patarimais. Į renginius susirinko gausus būrys dalyvių. Bendrija PAGAVA džiaugiasi užsimezgusia partneryste. Dėl to nevyriausybinę organizacijų vaidmuo tampa vis labiau vertinamas, pastebimas. NVO ir savivaldybės tampa lygiavertės partnerės ir dalyvaudamos projektuose, ir teikdamos socialines paslaugas bei formuodamos socialinę politiką.

Lankstinukas. Siekdama kokybiško kurčiųjų ir neįgirdinčiųjų vaikų bei jų šeimų atstovavimo, teigiamų pokyčių sveikatos sistemoje, PAGAVA nuolat palaiko ryšį, siekia

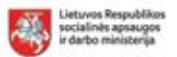
Vyksta projekto veiklų pristatymas.

ilgalaikio ir kokybiško bendradarbiavimo su Vilniaus ir Kauno klausos tyrimo centrais. Projekto įgyvendinimo metu buvo organizuojami susitikimai su medikais ir aptarti pagalbos kurčių vaikų šeimoms poreikiai, tinkamiausi informacijos pateikimo variantai. Kartu su medikais parengėme lankstinuką, kuriame pateikėme susistemintą informaciją apie visas klausos kompensuojamąją techniką prekiaujančias įmones, suskirstėme jas pagal miestus. Tad klausos centrų gydytojai su savo pacientais galės pasidalinti nešališka informacija apie tai, kur galima įsigyti klausos negalią turinčiųjų poreikius atitinkančią klausos techniką.

Projektas finansuojamas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Nacionalinių nevyriausybinę organizacijų institucinio stiprinimo projektų atrankos konkurso lėšomis.

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Kalėdų belaukiant

„Akiračio“ inf.

Mieli skaitytojai, „Akiratis“ į jūsų namus ir įstaigas atkeliaus, kai straipsnyje daug aprašomų renginių ir įvykių jau bus pasibaigę. Gyvensime Naujųjų metų laukimu. Tačiau kurčiųjų bendruomenės ypač gražiai ir prasmingai laukė Kalėdų, labai dėl jų stengėsi. Parengė savo nariams daugybę dovanų. Norėtume, kad ir jūs apie tai sužinotumėte ir kad niekas neliktų pamiršta.

Lietuvos kurčiųjų draugijos būstinėje, Šv. Kazimiero g. 3, Vilniuje, kalėdinė eglutė vienu šonu ir viršūnėle dailios laukdama lankytojų, o kita „pusele“ grožisi LKD freska fojė. O kokia ji miela, kai įžiebiamos šviesos! Visai šalia, ant palangės, – kalėdinio pašto dėžutė. Manytume, kad dar ir šiandien, kai laikote laikraštį rankose, ne vėlu parašyti ir ten į dėžutę įmesti laišką Kalėdų Seneliui.

VKRC. Kitoje Šv. Kazimiero g. 3 pastato pusėje, ten, kur įsikūręs Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centras, padabintos net kelios žaliaskarės. Bet mes norėtume pasidalinti pagrindinės, stovinčios aktų salėje, eglės nuotrauka.

Ten, prie jos, gruodžio 17 d. šeimos susirinko žiūrėti premjerą „Kalėdinės lauktuovės“. Spektaklyje meno kalba buvo pasakojama, kokia gyvenime svarbi draugystė ir gera širdis. O tokią didelę širdį tikrai turi pagrindinis istorijos personažas Zuikis. Žurnalistei pritrūko kantrybės laukti premjeros, todėl teko įkalbėti VKRC liaudies teatro „Mimika“ režisierę ir scenarijaus autorę Janiną Mažeikienę padaryti nuotrauką iš generalinės repetitijos. Dalinamės.

Vilniaus senjorams VKRC kolektyvas naujametę vakaronę organizavo gruodžio 22-ąją, o Naujųjų sutiktuves VKRC kartu su Vilniaus kurčiųjų jaunimo organizacija rengia gruodžio 31-ąją.

Akiratis

LKD naujametė eglutė laukia lankytojų. Spektaklio „Kalėdinės lauktuovės“ kūrybinė grupė.

J. Mažeikienės albumo nuotrauka.

Kalėdų belaukiant

N. Krasiausienės nuotr.

Po VKRC eglutė – dovanos mažiesiems vilniečiams.

➔ Užsiregistravusiems į šventę rengėjai žada daug staigmenų ir garantuoja gerą nuotaiką.

Kauno kurčiųjų rehabilitacijos centro direktorė Jūratė Pugačiauskienė dar prieš Adventą parašė: „Prasideda...“ ir prisegė Advento vainikų, kuriuos pynė bendruomenės moterys, nuotrauką. Vėliau pakomentavo, kad skubėjo įspūdžiu pasidalinti, kol vainikai dar yra centre, nors ir be papuošimų, nes vėliau tokios galimybės gali ir nebūti.

Štai kiek Advento vainikų nupynė kaunietės. Padėkos akimirka G. Eidukevičienei.

KKRC ir LKD archyvo nuotr.

LKD viceprezidentas ir Kauno teritorinės valdybos pirmininkas Mykolas Balaišis stebėjosi, kad vos paskelbus įrašą apie gruodžio 31 d. rengiamą naujametį žiburėlį (UAB „Atropos“ patalpose), per pusantros dienos nebeliko laisvų vietų. 100 žmonių registravosi kaip mat. Na, ir kas išdrįs po to teigti, kad kurtieji negeba operatyviai susirinkti informacijos?

Mažuosius kauniečius sausio 8 d. į susitikimą pakvies Kauno kamerinis teatras. Spektaklio „7 ratai“ kūrėjai ir žiūrovai susės į vieną bendrą ratą ir prasidės kelionė per 7 skirtingas spalvas, garsus, kokybes, būsenas, ritualines apeigas. Spektaklio dainelę gestų kalba žada padainuoti girdintys aktoriai. Labai smalsu pamatyti.

G. Eidukevičiene. Kai vartysite laikraštį, prie KKRC Kalėdų eglutės viceprezidentas M. Balaišis jau bus paspaudęs Raseinių kurčiųjų p / o pirmininkei Genovaitei Eidukevičienei ranką. Taip pat bus padėkojęs šiai nepaprastai moteriai už 45 metus trukusį beatodairišką atsidavimą, darbą ir neslūgstančią meilę jos vadovaujamai vietai kurčiųjų bendruomenei.

LKNUC. Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras šiemet šviečia iš tolo. Mokyklos kieme iškilo ištisas Kalėdų miestelis (autorė – Socializacijos skyriaus vedėja Neringa Narušytė). Ypač čia gražu vakarais, kai įžiebiamos visos šviesos: pasijunti tarsi pasakoje. Mokykla įsirengė savo „nuosavą“ prakartėlę. Jos autorė – surdopedagogė-ekspertė Rūta Višniūnienė. Nepraeikite pro šalį!

Centre surengti net keli įsimintini šventiniai renginiai. Gruodžio 20 d. kalėdinis rytmetis organizuotas ikimokyklinių ir pradinių klasių mokiniams. Tos pačios dienos vakarą į mokyklą pabūti drauge rinkosi bendrojo ugdymo mokiniai, kurie taip pat čia pusiau namiškai, nes lanko įstaigos surdopedagogų užsiėmimus.

Užsukite į LKNUC Kalėdų miestelį.

LKNUC archyvo nuotr.

D. Nausėdienės sveikinimai pagaviečiams.

Gruodžio 22-ąją į centrą atkeliavo „Gerumo diena“. Tą dieną mokykloje pamokos organizuotos netradicinėse erdvėse. Kartu su tėveliais vaikai pynė Advento vainikus, liejo žvakes, skirtas Ukrainos žmonėms, išgyvenantiems karą.

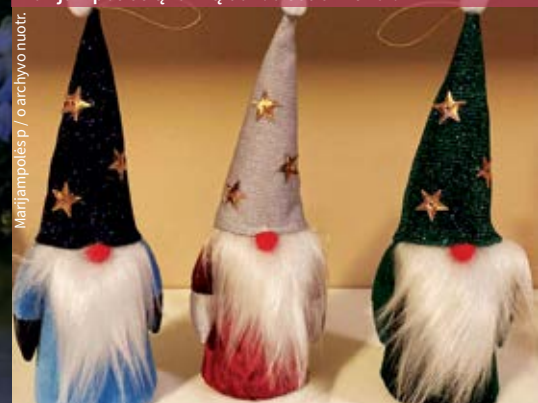
PAGAVA. Daug puikių akimirkų vaikams ir jų tėveliams prieš Naujuosius metus tradiciškai dovanoja bendrija PAGAVA. Šįkart gruodžio 18 d. šeimos buvo suvadintos į Keistuolių teatro spektaklį „Detektyvo Lapino byla“ (su vertimu į gestų kalbą). Visiems buvo smalsu, ar pavyks Lapinui rasti naująją Meškutę? Spektaklį kartu žiūrėjo pirmoji šalies ponija Diana Nausėdienė.

Marijampolės p / o. Nepalauja išradingumu stebinti Marijampolės kurčiųjų draugija. Kiek ten šiemet renginių! Tačiau šįkart sutelksime dėmesį į marijampoliečių kuriamus šventinius šedevrus, kurių jie ne tik sau pasigamina, bet kasmet gausiai jais apdovanoja savo partnerius, bičiulius, miesto vadovus. Pasigrožėkime kartu.

Mums nepavyko pasižvalgyti visur. Bet neabėjokite, gražaus švenčių laukimo ir jų sulaukus geros nuotaikos nestigo visoje Lietuvoje. 2022-ieji – jau visai į pabaigą. Linkime, mielieji, pagarbiai juos išlydėti ir sukurti erdvės, atverti kelią 2023-ųjų įvykiams. Tegu pildosi mūsų svajonės, tegu būna taika ir klesti meilė.

Marijampoliečių rankų darbo šedevriukai.

Marijampolės p / o archyvo nuotr.

Iš dykumų ir oazių krašto sugrįžus

Gestų kalbos mokytojas, bibliotekininkas, Panevėžio kurčiųjų kultūros centro vadovas ir visuomenininkas **Vilius GLUŠOKAS** – aistringas keliautojas. Keliauti pradėjo dar būdamas mažas, su savo tėvais. Šiuo metu jo sąskaite – jau 30 aplankyto pasaulio šalių Europos, Amerikos ir Australijos žemynuose. Šviežiausia kelionė – prieš du mėnesius į Saudo Arabijos karalystę. Tai pirmoji jo išvyka į Artimuosius Rytus, Azijos žemyną. Valstybė įkurta tik 1932 m. (regionas gyvenamas 20 tūkst. metų). Tokie pat jauni ir jos gyventojai: apie 50 proc. populiacijos jaunesni nei 25 metų. Didžiąją dalį teritorijos užima dykumos, kalnai ir lygumos. Didžiausia Arabijos pusiasalio valstybė turi priėjimą prie Persijos įlankos, prie Akabos įlankos, Raudonosios jūros.

Kalbino Danutė KRIŠČIŪNIENĖ

Ar sėkminga buvo kelionė? Ar pasiteisino lūkesčiai?

Sėkminga kelionė, gal tik išskyrus jos pradžią. Su kurčiais arabais bendrauju nuo 2007 metų. Svajoju ten nuvykti. Tačiau žinoju, kad turistai ten neįleidžiami. Tik 2019 m. spalio 27 d. Saudo Arabijos karalystė atsivėrė turistams. Tačiau netrukus pasaulį užklupo pandemija, kelionė vėl atsidėjo. Na, o šiemet, pakviestas draugo arabo, tvirtai apsisprendžiau vykti. Dėl to nuotoliniu būdu nuo pavarario mokiausi arabų gestų kalbos.

Iš kelionės parsivežiau nuostabių draugų dovanų: arabišką kostiumą – komplektą nuo galvos iki kojų, kurį sudaro didelė raudona skara su juodu dvigubu „vainiku“ ir sandalai (vasariniai batai), baltas apsiaustas ir apatiniai rūbai. Taip pat – arabų gestų kalbos žodyną, ir dar su Rytų Damamo asociacijos prezidento autografu. Arabai nepaprastai svetingi.

Kur teko lankytis? Kokia yra kurčių arabų socialinė padėtis?

Lankiausi kurčiųjų namuose, mokykloje, kurčiųjų ir kurčiųjų sporto asociacijose, kurčiųjų susibūrimuose, kavinėse. Socialinė padėtis Saudo Arabijoje nėra prasta. Beveik visi gyventojai, tarp jų ir kurtieji, turi darbą ir savo automobilius. Mano draugas arabas savo naujutėlaičiu automobiliu mane apvežiojo ir aprodė pusę karalystės: aplankė kurortą Khobarą, senus miestus Damamą, Dahrana, Al-Ahsa, Hufufą, kaimyninę pusiasalio šalį – Bahreiną. Man buvo kiek neįprasta pagrindinėse Saudo Arabijos miestų gatvėse šalia parduotuvių matyti tiek daug mažų skalbyklėlių ir autoservisų vitrinų. Arabai dievina automobilius, ypač baltos spalvos visureigius, tad ir autoservisų jiems reikia daug.

Žiemą ten temperatūra siekia +23° C, va-

sarą pakyla iki +45° C, tad, jei mums brangiai atsieina šildymas, tai arabams – vėdinimasis. Pažįstami pasakojo, kad komunalinės paslaugos ten atsieina 200–800 eurų. Minimali alga – 1075 eurai, minimali pensija – 218 eurų.

Karalystėje gyvena apie 36 mln. gyventojų. Iš jų – 229 541 turi klausos negalią, dirba 103 gestų kalbos vertėjai. Yra trys pagrindinės kurčiųjų mokyklos: sostinėje Rijadoje, Hufufe ir Džidoje. Teko apsilankyti Hufufo kurčiųjų mokykloje. Pamokos ten vyksta iki vidudienio, mokosi 1–6 klasių mokiniai. Vyresni mokiniai mokosi integruotai. Ugdymo procese naudojamos kompiuterinės, bet mokytojų padėjėjų, gestų kalbos vertėjų nėra. Visi dalykų mokytojai, kurie moko kurčiuosius, minimaliai moka gestų kalbą. Iš trijų mokyklų tik sostinės kurčiųjų mokykloje įdarbintas vienas kurčias mokytojas. Kadangi mano viešnagės Hufufe metu kurčiųjų mokykloje vyko kapitalinis remontas, tai nelabai turėjau galimybę ją apžiūrėti. Užtat galėjau įvertinti Rytų Damamo kurčiųjų asociacijos patalpas. Ten gražu, grindys visur išklotos marmuru. Mokyklose naminių gyvūnėlių neįprasta laikyti, kaip, pvz., pas mus. Bet kai kuriose kurčiųjų šeimose mačiau kačių. Taip pat esu matęs prie namų bičių avilį. Yra keletas kurčiųjų, kurie prie namų, dykumoje, augina kupranugarius.

Truputį apie jų tradicijas. Saudo Arabijoje Kalėdų šventės nebūna ir naujametė eglutė nepuošiama. Per Naujųjų sutiktuves leidžiami fejerverkai. Pagrindinė arabų religinė šventė – Ramadanas. Taip pat iškilmingai švenčiama Valstybės diena.

Karalystėje visai kitokie, nei mūsų, laidojimo papročiai. Mirusiuosius arabai suvynioja į baltą audinį ir be karsto laidoja dykumoje iškastoje duobėje. Jokių gėlių ar vainikų ant dykumos kapų nededa.

Su draugu Ali Haddadi Damamo oro uoste.

Domitės fotografijos menu. Panevėžio kurčiųjų mokykloje atidaryta jau šeštoji Jūsų fotografijos darbų paroda. Kokie kadrai pateko į nuotraukų parodą iš Saudo Arabijos?

Mėgstu fotografuoti tai, kas gražu ir informatyvu. Nemažai nuotraukų parsivežiau iš kurortinio miesto Khobaro: nufotografavau vandens bokštą, naktį nušvintantį mirksinčią neoninę šviesą, taip pat dangoraižius. Khobaras – jauniausias dykumoje pastatytas karalystės miestas. Hufufas, priešingai, seniausias Saudo Arabijos miestas, mena senovės civilizacijos laikus. Nuo jo į šiaurę auga šiek tiek žalumos, todėl jis dar vadinamas dykumų oaze. Čia buvo rastas pirmasis naftos telkinys, nuo čia prasidėjo Saudo Arabijos klestėjimas. Šis miestas dar yra vadinamas palmių tėvyne: auga tankios ir aukštos palmės, nokinančios aukštos kokybės datules. Iš palmių lapų vietiniai neria vazas, gamina cukraus sirupą, kepures, iš datulių – marmeladą ir kt.

Hufufe nufotografavau monumentą, vaizduojantį kosminę raketą. Šis paminklas skirtas pagerbti karališkosios šeimos narį, pirmąjį arabą astronautą princą Sultaną bin Salmaną, 1985 m. birželio 17 d. kartu su JAV astronautu pabuvojusį kosmose. Parsivežiau jadrophos medžio nuotrauką. Jo žiedai yra panašūs į rožes, o lapai primena paparčio, jis nokina kamuoliuko dydžio riešutus. Jadropha gerai auga kai kuriose Amerikos žemyno vietose, bet Saudo Arabijoje jis – retenybė. Atminčiai liks po nuotrauką iš Rytų Damamo kurčiųjų mokyklos, kurčiųjų asociacijos ir kurčiųjų sporto asociacijos. Nuotraukų albume dabar turiu Karaliaus Abdulazizo pasaulio kultūros centro, įsikūrusio pastate-bokšte, siekiančiame 110 metrų aukštį, nuotrauką. Labai efektinga ir tuo pačiu sauganti nuo teroristų užpuolimo pastato išorė – jis visas „apvyniotas“ metaliniais vamzdeliais, jo statybos kainavo neįtikėtiną pinigų sumą.

Prie dykumos miesto Khobaro riboženklio.

Karaliaus Abdulazizo kultūros centras.

Jadrophos medis.

Iš dykumų ir oazių krašto sugrįžus

→ Statinys tarsi „sulipdytas“ iš didžiulių akmenų blokų, atidarytas 2017 m. pabaigoje. Jis iškilo naftos kompanijos „Saudi Aramco Oil“ iniciatyva. Tai vieta, kur yra visos sąlygos tobulėti, gilintis į meną, mokslą, skaityti literatūrą, domėtis inovacijomis. Čia daugybė erdvių: kino, renginių, parodų salės, muziejus, biblioteka, archyvas. Bibliotekoje sukaupta 220 tūkst. leidinių iš įvairių pasaulio šalių. Buvome pirmieji, susidomėję knygomis apie kurčiuosius. Radome apie 50 leidinių apie kurčiuosius ir kurčneregius anglų kalba, taip pat nemažai literatūros arabiškai. Šiame pastate vyksta pasaulinio garso koncertai, lankosi karaliai, prezidentai, Holivudo aktoriai. Kurti arabai centrui davė vardą-gestą.

Padariau Damamo muziejaus „Paveldo kaimas“ nuotrauką. Tai Persijos įlankos pakrantėje bene labiausiai turistų lankoma vieta. Muziejuje sukaupta apie 7 tūkst. paveldo objektų iš visų karalystės provincijų. Po pastato stogu taip pat veikia populiarus turgus, kavinė ir restoranai.

Kiek ir kokių kalbų mokate? Ką lemia kelionėje kalbų mokėjimas?

Kiek aplankiau pasaulio šalių, tiek ir pramokau gestų kalbą. Svarbiausia kelionėje – mokėti tarptautinę gestų kalbą. Jei ją moki, gali susikalbėti su viso pasaulio kurčiaisiais, susirasti daug draugų. Noriu pasidalinti vienu nutikimu. Norėjau į Lietuvą parvežti lauktuvių arabiškų permatomų šilkinų šalikų. Mane informavo, kad tokių daiktų

Kurčiųjų mokykloje surengta V. Glušoko kelionės fotografijų paroda.

galimai yra didžiuosiuose prekybos centruose. Nuvykęs į vieną jų, sužinojau, kad visi šalikai skirti tik moterims musulmonėms. Sugaišau daug laiko, kol radau pardavėją, kalbančią tarptautine gestų kalba. O tada reikalai pakrypo tinkama linkme, įsigijau, ko norėjau. Įsitikinau, kad tarptautinės gestų kalbos mokėjimas atidaro visas duris.

Kokios lietuviškos dovanos iš Panevėžio labiausiai pradžiugino arabus?

Jiems labai patiko šokoladiniai saldainiai „Lietuva“, suvenyrai iš gintaro ir lietuviški lino drabužiai.

Atokvėpis Damamo muziejuje „Paveldo kaimas“.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti 261 55 93
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2,5 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 55312

Projektą „Kurčiųjų bendruomenės
sociokultūrinės tapatybės stiprinimas
ir bendrystės su visuomene
atradimai“ 24 tūkst. eurų
suma remia SRTRF.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštįje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.